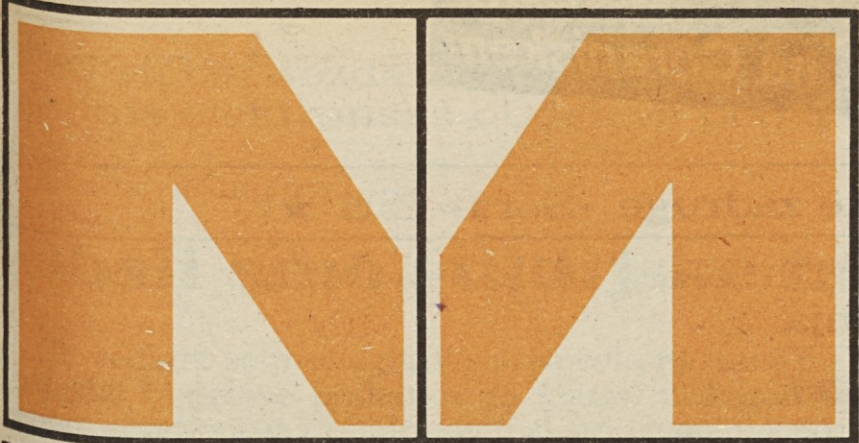

Mercator

GLASILO DELAVCEV IN ZDRUŽENIH KMETOV

Leto XX Ljubljana, julij/avgust 1983 št.: 7-8

20 let glasila

Mercator

17. sednica poslovnog veća

Treba analizirati ne samo bilans uspeha, nego i finansijsko i materijalno stanje

Podaci iz bilansa uspeha pokazuju prilično dobar položaj SOUR i njegovih članova. Bilansi stanja koji su pokazatelji finansijske stabilnosti i finansijskog položaja organizacije pokazuju, međutim, drukčiju sliku. Analizama baš tih bilansa nismo do sada posvećivali naročitu pažnju. Glavna tema ove sednice poslovnog veća, bila je baš određivanje finansijskog položaja članova SOUR.

»Analize podataka iz bilansa uspeha, pomoću kojih određujemo uspeh privredjivanja, su nedovoljne za stvaranje realne i kompleksne slike stvarnog položaja svake organizacije«, bile su uvodne reči direktorice M-Interne banke, Drage Vaupotić.

»Iz podataka bilansa stanje određujemo finansijsku stabilnost i materijalno stanje organizacije, bez čega ocenjivanje kompletnog uspeha poslovanja ne može ni biti. Analiza tih pokazatelja za SOUR kao celinu, a i za svakog njenog člana pokazuje izraziti trend preliivanja kratkoročnih obrtnih sredstava, u investiciona sredstva i druge dugoročne plasmene. Odnos vlastitih premadru-gim izvorima sredstava, u pojedinim organizacijama ukazuje na visok stepen zaduženosti. Ako tome dodamo još i izuzetno skupe kratkoročne kredite, sa kojima organizacije vraćaju investicijske kredite, nije teško zaključiti da je takvo ponašanje dovelo, ili će ubrzo dovesti do pojave gubitaka ili na granicu rentabilneta veliki broj organizacija. Radi toga podacima iz bilansa stanja moramo posvetiti maksimalnu pažnju.«

Kako treba metodološki pripremiti tu analizu, za koji vremen-ski period, kako i koje mere preduzeti na osnovu rezultata te analize – prisutne je upoznao direktor razvojno planskog sektora France Kastelic. Toj izuzetnoj, stručnoj informaciji posvetićemo dužnu pažnju u sledećem broju. Pretstavice je, naime, autor sam. Sveru ovome želimo dodati i zaključnu misao generalnog direk-tora SOUR, Mirana Goslara:

»Zaoštreni uslovi privredjivanja neće praštati ništa i nikome, naročito ne trgovini! Taj zaoštreni položaj, naročito trgovine na veliko, mora nas prisiliti da najzad nešto i sami uradimo, kako na području organizacije, tako i na području racionalizacije poslova-nja. Ozbiljnost stanja na koje ukazuje analiza finansijskog i mate-rijalnog stanja pojedinih organizacija, mora biti osnova za ocenu poslovanja u svakoj organizaciji i SOUR u celini.«

Radi toga i zaključak da je svaka organizacija – član SOUR, dužna da izradi ocenu vlastitog stanja i program mera za ublažava-nje odnosno odstranjivanje uticaja spoljnih faktora na poslovanje. U tom smislu su dobrodošle sve inicijative i svi predlozi koji doprinose rešavanje problematike i na nivou SOUR.

Program mera mora biti izradjen do 10. septembra i dostavljen razvojno-planskom sektoru Radne zajednice SOUR.

Tekuća komercijalna problematika je na sednici obuhvatila uglavnom izveštaje o različitim aranžmanima koji su, više ili manje uspešno bili sklopljeni u cilju obezbeđivanja tržišta osnov-nim artiklima i onima što ih obično nazivamo luksuzom.

Velika je nesrazmera izmedju količine repromaterijala za tov stoke, što smo ih usmerili u poljoprivredne organizacije SOUR, i stoke koju su te organizacije prodale klaničko preradivačkoj industriji SOUR. Taj problem nesrazmere zahteva posebno paž-jivu obradu. Odgovore na ta pitanja dobićemo na sledećoj sednici poslovnog veća.

Prevod S. M.

17. seja poslovnog sveta

Vesna Bleiweis

Spremljati tudi finančno in premoženjsko stanje

Podatki iz bilanc uspehov kažejo dokaj dober polo-žaj sozda in njegovih članic. Drugačno sliko pa da analiza bilanc stanja, iz katerih ugotovimo finančno stabilnost in položaj organizacije. Prav analizam teh podatkov pa doslej nismo posvečali posebne pozor-nosti. Osrednja tema te seje poslovnog sveta je bila prav ugotavljanje finančnega položaja v članicah sozda.

»Samo analize podatkov iz bil-anc uspeha, na podlagi katerih ugotavljamo uspešnost ali neu-spešnost gospodarjenja, so določ-eno premalo za kompleksno sliko dejanskega položaja posamezne organizacije.« To so bile uvodne besede direktorice M-Interne ban-ke, Drage Vaupotić. »Iz podatkov bilanc stanja lahko ugotavljamo finančno stabilnost in premoženjsko stanje organizacij, kar je za ocenjevanje celovitosti uspešnosti poslovanja nujno. Analiza teh po-datkov za sozd kot celoto in za vsako posamezno njegovo članico kaže izrazit trend preliivanja obrat-nih sredstev v investicijska in druge dolgoročne plasmaje. Razmerja med lastnimi in tujimi viri sred-stev v posameznih organizacijah pa kažejo na visoko stopnjo zadol-ženosti. To, in pa izredno dragi kratkoročni krediti, s katerimi or-ganizacije vračajo investicijske kredite, je, oziroma bo pripeljalo v izgubo ali pa na mejo rentabilnega

poslovanja marsikatero organiza-cijo. Zato je treba podatkom, ki izhajajo iz bilance stanja posvetiti vso pozornost.«

Kako metodološko pripraviti ta-ko analizo, za kakšna obdobja in kako in zakaj ukrepati na podlagi njenih ugotovitev, je prisotne sez-nanil direktor razvojno planskega sektorja, France Kastelic. Tej izre-dno strokovni informaciji bomo v prihodnji številki posvetili vso po-zornost in jo bo v celoti predstavil avtor sam.

Tem ugotovitvam naj dodamo še sklepno misel generalnega di-rektorja sozd, Mirana Goslarja: »Zaostrene gospodarske razmere ne bodo prizanašale nikomur, zla-sti pa ne trgovini. Zaostrjen polo-žaj zlasti trgovine na debelo nas mora prisiliti, da sami vendarle nekaj storimo, tako v smislu orga-niziranosti kot v smislu drugih ra-cionalizacij v poslovanju. Resnost stanja, ki ga je pokazala analiza

Ogromna škoda M-KK Sevnica

Vesna Bleiweis

Uničen pridelek

Neurje s točo, ki je 3. in 4. avgusta letos divjalo nad Sevnico in njeno okolico je sevniškemu Kmetij-skemu kombinatu uničilo pridelek hmelja in poško-dovalo cca. 25 hektarov sadovnjakov do take mere, da jablane ne bodo obrodile še najmanj dve leti.

V uničenih sadovnjakih in hme-ljiščih v Loki in hmeljiščih na Kopolju smo se mudili le dan po katastrofi. To sta področji, kjer je neurje s točo povzročilo največ škode. V Loki in na Kopolju je kot jajce debela in naježena toča, združena s silovitim viharjem do-besedno sklestila vse. Pogled na razdejane nasade je žalosten. Be-tonska žičnica na Kopolju ni zdržala divjanja neurja, 14 hekta-rov hmelja je na tleh, zelene grozd-ke hmelja pa so ledena zrna dobe-sedno zbila v zemljo. Tisto kar je ostalo na žicah je sklesčeno, stol-čeno, uničeno. Nič bolje je ni odnesel hmelj v Loki. Dopoldne pred neurjem so strokovnjaki In-štituta za hmeljarstvo in Poslovne skupnosti za hmelj skupaj z delavci tozda Proizvodnja še ocenjevali letino.

»Izredno kvaliteten pridelek hme-lja je uničen. Morda bomo obrali 20% pridelka, vendar je to tretjera-zredni hmelj, ki nima cene. Vse priprave na obiranje so stekle in obrati moramo, da zavarujemo propada same rastline. Tudi pre-ventivno škropljenje ne bo dosti pomagalo, da ne bi to, kar je še od bujnih rastlin ostalo začelo rjaveti in propadati«, je pripovedoval, obratovodja. Nič manj žalosten pogled kot je pogled na hmeljišča, ni žalosten pogled na uničen, po mnenju strokovnjakov, najlepší nasad jablan. V Loki letos ne bo niti kilograma kvalitetnih jabolk. Terasasto zasajen sadovnjak, 25 hektarov ga je, kaže žalostno po-dobo. Jablane se šibijo pod obtol-čenimi, razcefranimi plodovi. Dre-vesna skorja razpokana, obtolče-na, ranjena. Vrhovi, brsti, mladike ranjeni, okelščeni. »Preventivno škropljenje je namenjeno zavaro-vanju in zdravljenju samih drev-es. Plodovom ni več pomoči. Naj-manj dve leti iz teh nasadov ne bo

normalne letine« nadaljuje Ivan Možic.

Takoj po katastrofi so na najbolj prizadeta območja odhitele komi-sije za ugotavljanje škode. Uradni podatki govorijo samo zase: letoš-nji izpad celotnega prihodka, na-stal zaradi toče, bo znašal 69 mili-jonov dinarjev. Od tega znaša ško-da na uničenih osnovnih sredstvih (betonska žičnica na Kopolju) 24 milijonov dinarjev, 33 milijonov naj bi prinesla prodaja hmelja in 13 milijonov prodaja jabolk. Hmelj in jabolka naj bi prinesla devizne dinarje v vrednosti cca 500.000 DM. Zato moramo izgubo oziroma škodo ocenjevati pred-vsem s stališča izgube izvoza in nerealiziranega plana izvoza za le-tošnje leto. Prav nerealiziran izvoz bo v Kmetijskem kombinatu spro-žil še plaz ostalih problemov kot so zagotovitev lastnih deviznih sredstev za oskrbo z repromateria-li, potrebnimi za ostalo proizvod-njo, razporejanje dohodka in deli-tev sredstev za osebne dohodke v tistem delu, ki se nanaša na status izvoznika.

»Nastala škoda bo letos delno

finančnega in premoženjskega stanja posameznih organizacij mora biti osnova za oceno poslo-vanja v vsaki organizaciji in v soz-du kot celoti.«

Od tod tudi sklep, da mora vsa-ka organizacija, članica sozda za svoje potrebe in glede na razmere oceniti svoj položaj, izdelati pro-gram ukrepov, s katerimi bi lahko ublažila ali odstranila vplive zuna-njih faktorjev na poslovanje. Do-brodošli pa bodo tudi vsi predlogi in vse pobude, ki bodo prispevale k reševanju problematike na ravni sozda. Program ukrepov mora biti izdelan do 10. septembra in posre-dovan razvojno planskemu sek-torju v Delovni skupnosti SOZD.

Tekoče zadeve komercialnega poslovanja so zadevale predvsem obvestila o najrazličnejših aranž-majih, ki smo jih bolj ali manj uspešno pripravili, bodisi zato, da zagotovimo oskrbo z blagom ozi-roma artikli, pomembnimi za živ-ljenje prebivalstva, ali pa tistega, čemur pravimo »luksus«.

Nesorazmerja med dobavljeni-mi repromateriali za prirejo živi-ne, ki so bili usmerjeni v sozdove kmetijske organizacije, in živino, ki je iz teh organizacij prodana kladniško predelovalni industriji sozda, terjajo posebno obravnavo. Odgovore na ta vprašanja naj bi dobili na naslednji seji poslovo-dnega sveta.

pokrita s sredstvi iz naslova zava-rovalnine, vendar pa je izpad ce-lotnega prihodka in dohodka tako velik, da ga sami nikakor ne bomo mogli nadomestiti. Če temu pri-štejemo še izpad, ki ga zaradi po-vzročene škode pričakujemo še v letu 1984 (30 milijonov celotnega prihodka in 17 milijonov dohodka) in 1985 (22 milijonov celotnega prihodka in 11 milijonov dohodka), je na dlani, da Kmetijski kom-binat sam tega zaloga ne bo zmo-gel,« je ob obisku v našem ure-dništvu dejal direktor M-Kmetij-skega kombinata, Albin Ješelnik. »Pripravili bomo sanacijski pro-gram in za sanacijo skušali zagoto-viti čim več tujih virov sredstev. Obseg škode naj ilustrira tudi na-slednji podatek: v prvem polletju letos je kombinat ustvaril 66,5 mi-lijona dinarjev celotnega prihodka (izgubljen celotni prihodek znaša 6,9 milijona din) in 8,6 milijona dinarjev dohodka (izgubljen do-hodek zaradi ujme znaša 2,5 mili-jona din).

Tolikšen izpad celotnega pri-hodka in dohodka, predvsem pa izpad deviznih sredstev bosta ter-jala korekcijo planov v Kmetij-skem kombinatu, predvsem pa tu-di izvozno-uvoznega plana sozda kot celote.

Neizpodbitno dejstvo je, da Kmetijski kombinat sam ne bo zmogel sanirati nastalega stanja. Zato ostaja vprašanje kako tudi s skupnimi naporii in močmi v okvi-ru sozda zagotoviti optimalne po-goje za čimhitrejšo sanacijo in rea-lizacijo programa, ki ga bodo pri-pravili v Kmetijskem kombinatu. Odgovor na to vprašanje bodo mo-rale poslati strokovne službe soz-da in pa naša medsebojna poveza-nost, ki se mora manifestirati tudi s solidarnostjo v primeru narav-nih katastrof.

Podrta žičnica na Kopolju

★ Ob 35 letnici Mercator-Kmetijsko gozdarske zadruga »Sora« Žiri ★

Odlikovanja
so prejeli

RED REPUBLIKE Z BRONASTIM VENCEM

Viktor Maček

Tovariš Maček je prejel odlikovanje za dolgoletno vodenje delovne organizacije in za prizadevno družbenopolitično delo v zadnjih letih predvsem v krajevni skupnosti Žiri.

Tovariš Maček je leta 1961 prevzel opravila direktorja zadruga. S svojo sposobnostjo in prizadevnim delom je veliko prispeval k razvoju in napredku zadruga ter razvoju združništva v kraju samem.

Je aktiven družbenopolitični delavec, saj je opravljal vrsto odgovornih funkcij. Zlasti je delaven v krajevni skupnosti, kjer ima zasluge pri razreševanju vprašanj na področju infrastrukture in organizacije delegatskega sistema.

Veliko je prispeval k vsesplošnemu razvoju in napredku Žirov.

RED DELA S SREBRNIM VENCEM

Emil Govekar

je prejel odlikovanje za dolgoletno uspešno delo v delovni organizaciji in družbenopolitičnem delu.

Tovariš Govekar je pričel z delom v zadrugi leta 1962. Najprej je delal na področju družbene proizvodnje, odkar pa je bila ta ukinjena, daje velik poudarek zasebnemu kmetijstvu.

Zasluge ima pri razvoju in preusmeritvi kmetij ter pri povezavi kmetov z zadrugo in ustvarjanju dobrih medsebojnih odnosov.

Tovariš Govekar deluje na družbenopolitičnem področju v delovni organizaciji, krajevni skupnosti in občini. Zlasti opazen je njegov prispevek v osnovni organizaciji sindikata.

Marija Kogovšek

je prejela odlikovanje za dolgoletno vestno opravljanje delovnih nalog.

Tovarišica Kogovškova se je leta 1964 zaposlila v Kmetijski zadrugi Rovte kot računovodkinja. Po pripojitvi te zadruga h

Kmetijski zadrugi Žiri v letu 1961 je opravljala naloge finančne knjigovodje saldokontistke. S svojo vestnostjo, natančnostjo in prizadevnostjo pri delu je zgled mlajšim delavcem.

Tovarišica Kogovškova je bila dejavna tudi v samoupravnih organih zadruga.

Anton Pivk

je prejel odlikovanje za dolgoletno prizadevno delo v delovni organizaciji.

Tovariš Pivk je združeval delo v zadrugi od 1949. leta dalje, vse do upokojitve. Kot komercialist je s svojo strpnostjo, vestnostjo in odgovornostjo pri delu veliko prispeval k ustvarjanju in povečevanju dohodka zadruga.

Tovariš Pivk je dejaven tudi v krajevni skupnosti.

MEDALJA DELA

Lidija Kogovšek

je prejela odlikovanje za dolgoletno prizadevno delo v delovni organizaciji.

Tovarišica Kogovškova je najprej delala v Kmetijski zadrugi Rovte kot odkupovalka kmetijskih pridelkov oziroma repromateriala za kmetijstvo, po priključitvi te zadruga h Kmetijski zadrugi Žiri pa je od 1961 dalje prodajalka v trgovini z mešanim blagom. Pri delu je vestna in si prizadeva, da bi bili kupci čimbolje postreženi. S tem veliko prispeva k rasti prometa in ugledu prodajalne.

Breda Bogataj

je prejela odlikovanje za 20-letno prizadevno delo v delovni organizaciji, kjer je najprej opravljala naloge fakturistke, od 1974. leta dalje pa uspešno vodi prodajalno. Z veliko truda je tovarišica Bogatajeva premostila začetne težave nanovo odprte prodajalne ter znala pridobiti kupce in ugoditi njihovim željam.

Tovarišica Bogatajeva deluje tudi v samoupravnih organih zadruga in sindikalni organizaciji.

Podeljena odlikovanja

Vida Novak – M-KGZ Sora Žiri

Prispevek k modernizaciji
zasebnega kmetijstva

V Mercator-Kmetijsko gozdarski zadrugi »Sora« Žiri, ki danes šteje 85 delavcev in 290 združenih kmetov, v letošnjem letu praznujemo 35-letnico ustanovitve zadruga. Ob počastitvi jubileja so bila šestim dolgoletnim zaslužnim delavcem zadruga izročena odlikovanja Socialistične federativne republike Jugoslavije. Odlikovanja je izročil predsednik skupščine občine Škofja Loka, Matjaž Čepin. Ob jubileju Mercator-Kmetijsko gozdarske zadruga »Sora« Žiri, naj na kratko orisemo pot, ki jo je v obdobju 35 let od svoje ustanovitve leta 1948 prehodila zadruga.

Takoj po končani drugi svetovni vojni se je pričelo organizirati in razvijati združništvo v Žireh, kar je omogočilo, da so napredni kmetovalci 19. marca 1948 ustanovili prvo kmetijsko zadrugo v Žireh: povojnem obdobju. Takrat so se v zadrugi zaposlili tudi prvi delavci.

Začetek kmetijske zadruga je bil težak, saj je bila brez osnovnih in obratnih sredstev. Kljub temu se je zadruga iz leta v leto krepila, kar je bil plod velike prizadevnosti in zglede zadruga zavesti vseh članov zadruga in zaposlenih delavcev. Z vztrajnim delom je zadruga napredovala in se razvijala tako pri širjenju poslovanja kakor tudi po poslovni moči in številu združenih kmetov – članov ter zaposlenih delavcev.

Vendar bi bil napredek zadruga hitrejši, če ne bi slovensko združništvo tako pogosto doživljalo raznih reorganizacij in sprememb, ki niso ugodno vplivale na rast združništva.

V letu 1961 sta se združili KZ Žiri in KZ Rovte v enovito zadrugo z novo firmo, Kmetijsko gozdarska zadruga »Sora« Žiri.

Konec leta 1980 se je zadruga na osnovi razprav in uspešnega izida referendumu vključila v SOZD Mercator. Kljub temu, da nekateri izven zadruga tega koraka niso odobrvali, danes z zadovoljstvom ugotavljamo, da je bila naša odločitev pravilna. Zadruga vseskozi posluje s pozitivnim rezultatom. Samoupravno odločanje in vpliv samoupravljalcev in razvoj zadruga je resnično velik.

Svoje dejavnosti je širila in prilagajala tako, kot je bilo gospodarsko najbolj opravičljivo. Vsa leta je imela veliko posluha za sofinanciranje različnih komunalnih del in območju zadruga. Veliko je prispevala k elektrifikaciji hribovitih vasi.

Prizadevanja kmetijskih proizvajalcev so pripomogla, da je zadruga iz leta v leto dosegala zastavljene plane v živinorejski proizvodnji, to je proizvodnji mesa in mleka. Za preteklo obdobje, predvsem zadnjih 14 let, je značilna hitrejša modernizacija zasebnega kmetijstva. Večja vlaganja v modernizacijo dajejo sadove v večji blagovni proizvodnji.

Na osnovi programov pospeševalne službe, ki deluje pri zadrugi, je bilo vloženih v zasebno kmetijstvo okrog 2 milijardi dinarjev posojil.

Kljub vsem težavam, ki se porajajo na področju kmetijstva in ostalih dejavnosti zadruga, so delavci, ki združujejo delo v zadrugi – nekateri od njih so tudi še v pokolu – s svojim prizadevnim delom in s svojim znanjem mnogo pripomogli, da je napredovala kmetijska blagovna proizvodnja, kakor tudi vse ostale dejavnosti, ki jih zadruga razvija.

V sedanjem času, ki je v znamenju bitke za stabilizacijo gospodarstva, ko se srečujemo z vrsto težav in problemov, se združeni kmetje in delavci zadruga prav dobro zavedamo, da moramo še več

delati, dosegati še boljše rezultate, moramo torej več proizvajati.

Na skromni slovesnosti, prirejeni v počastitev jubileja zadruga, so bila šestim dolgoletnim zaslužnim delavcem zadruga izročena odlikovanja Socialistične federativne republike Jugoslavije.

Ob tem moramo poudariti, da se vsi zavedamo, da zadruga danes ne bi bila to, kar je, če v njej ne bi bilo združenih toliko prizadevnih in delovnih kmetov, ki so resnično predani poklicu, ki ga opravljajo.

Čeprav je njihovo delo težko, zahtevno in traja vsak dan od jutra do večera, in čeprav s strani družbe ni bilo dovolj cenjeno, so ga in ga še vedno opravljajo vztrajno, pridno in z ljubeznijo ter z željo po nenehnem vsestranskem napredku, sprejemanju novega, boljšega – tako da bodo uspehi boljši, da bo pridelane še več hrane, kar je danes tako pomembno.

Izmed takšnih kmetov – in pri žirovski zadrugi jih ni malo – zadruga že nekaj časa vsako leto predlaga kandidate za dobitnike združnega priznanja, ki jih podeljuje Zadruga zveza Slovenije najzaslužnejšim združenim kmetom in delavcem v kmetijstvu.

Letos je združno priznanje prejela kmetica iz Rovt, Zinka Bolčina. Priznanja so bila podeljena na rednem občnem zboru Zadruga zveze Slovenije.

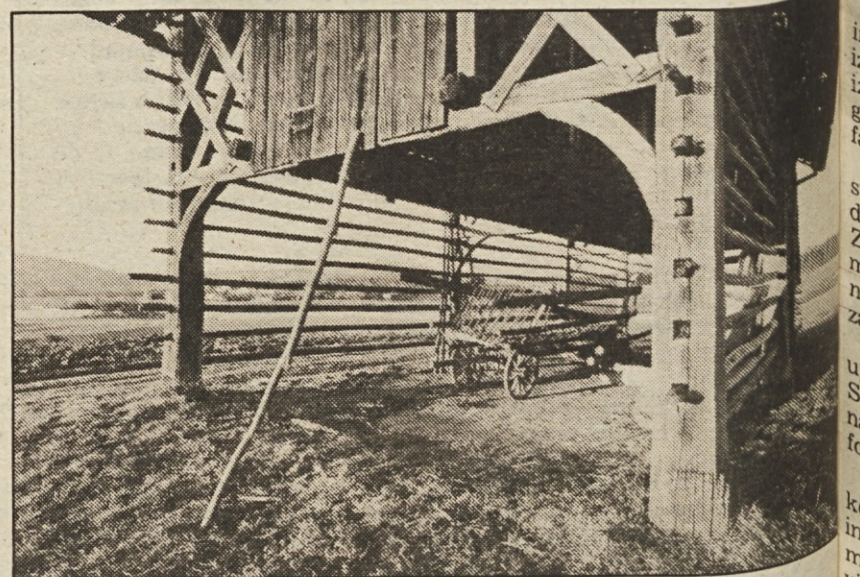
zveze Slovenije, ki je potekal 19. 7. 1983 v Cankarjevem domu v Ljubljani.

Zinka Bolčina živi in dela na kmetiji, ki je usmerjena v kombinirano proizvodnjo mleka in mesa, s pašno-košnim sistemom. Glede na možnosti (kmetija je sorazmerno majhna) dosega zelo dobre uspehe. Vse tržne viške oddaja zadrugi. Tovarišica Bolčina je zelo napredna, gospodarna in uspešna kmetica, njena sposobnost in pridno delo se odražata na kmetiji, ki vztrajno napreduje. Tovarišica Bolčina je dejavna tudi na področju samoupravljanja – je drugi zaporedni mandat je članica združnega sveta M-KGZ »Sora« Žiri. Zelo pomembno je tudi njeno udejstvovanje pri aktivni kmetijski zvezi. Tudi v tem pogledu je vestna in dosledna.

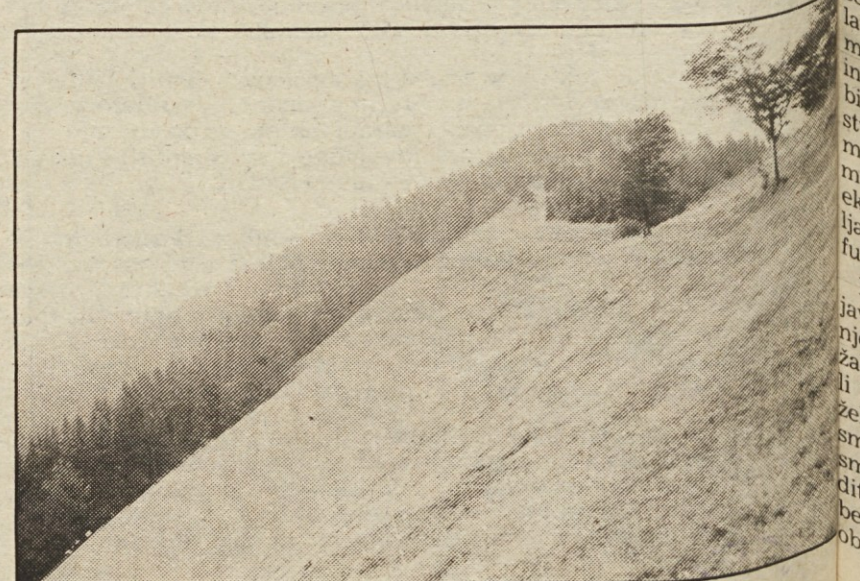
Prepričani smo, da bi takšnih kmetov in kmetice, kot je Bolčina, lahko našli še veliko in želimo si, da bi jih v teh ne ravno rožnatih časih, bilo vse več.

Za to si bo morala prizadevati tudi širša družba, saj naloge, ki jih bo moralo izpolniti kmetijstvo, niso majhne!

Vsem odlikovancem, tako kmetom kot delavcem, iskreno čestitamo ob doseženih delovnih uspehih!

Dvoje slovenskih motivov. Kozolec – fotoarhiv Mercatorja

Travniki v strmini – foto Kancijan Hvastija

Različen pristop do gorenjskega
kmetaSmo mar slabši,
manj vredni
kmetovalci

Kranj – Dejstvo je, da si kmetje Kmetijsko gozdarske zadruga Sora Žiri, vključeni v sestavljeno organizacijo Mercator, režejo boljši kos kruha kot kmetje ostalih gorenjskih zadrug. Poleg republiških in občinskih premij prejemajo iz sredstev, zbranih za kmetijstvo v Mercatorju, še »interne kompenzacije« oziroma dodatno plačilo za živino. Odkup kmetijskih pridelkov poteka po dogovoru, dobro pa so preskrbljeni tudi z reprodukcijskim materialom.

Ugodnosti za ene, ne pa tudi za druge, postavljajo gorenjske kmete v neenak položaj. Medtem ko se prvim »cedita mleko in med« (kot je karikirano označil razmere v žirovski zadrugi eden od razpravljalcev na majski problemski konferenci o kmetijstvu), se kmetje ostalih zadrug nemočno sprašujejo – smo mar slabši, manj vredni kmetovalci. Kmetu je navsezadnje tudi težko razložiti, da je temu tako, ker je zadruga povezana z Mercatorjem, ki lažje, bolje... skrbi za svoje člane.

Peti steber sozda – skupen informacijski sistem in enotna elektronska obdelava podatkov

Slobodan Milinković

Obšli smo študijske faze

Že večkrat sem se oglasil s prispevki na temo elektronske obdelave podatkov in skušal prikazati njihovo uporabnost in učinkovitost pri izvajanju posameznih poslovnih funkcij. Tokrat, ko sem vabljen k sodelovanju o teh vprašanjih, pa bi rad predstavil razmišljanja o organiziranosti in potrebnosti vzpostavitve informacijskega sistema, slonečega na računalniški obdelavi podatkov v veliki asociaciji kot sozd.

Po najnovejših ugotovitvah teorije sistemov je delovna organizacija kot sistem vsota treh podsistemov: izvajalskega, upravljalkega in informacijskega. Vsi trije pod sistemi so med seboj povezani in odvisni. Za uspešnost delovanja sistema kot celote (delovne organizacije torej) ni dovolj izvajati (proizvajati, prodajati, delati) in upravljati (voditi, odločati), potrebno je urediti tudi tretji podsistem, ker le na osnovi informacijskega podsistema lahko zagotovimo optimalno delovanje prvih dveh. Najbrž je vsakomur jasno, da še tako jasnovidno zastavljena podsistema izvajanja in upravljanja ne moreta dati optimalnih rezultatov brez kvalitetne informacije. V tem primeru informacijo lahko enačimo z energijo, ki neposredno sproža in uravnava procese v ostalih dveh podsistemih. Vendar pa je opazovanje informacije zgolj kot blaga ali izdelka premalo, če ne zasledujemo njenega povratnega učinka. Tu pa lahko trdimo, da bo kibernetika pokazala svojo pravo vrednost le, če bo preko povratnega informacijskega loka sprožala in uravnava delovne procese, predvsem v velikih sistemih.

Vsak sistem si mora zgraditi svoj informacijski podsistem. Kako in kaj, pa je odvisno od njega samega.

S primerjavo med gradnjo stavbe in gradnjo informacijskega podsistema, temelječega na računalniški obdelavi podatkov pogledimo, kako bi morala ta stvar potekati.

Stavbo gradimo v nekaj zaporednih, med seboj povezanih fazah: prvo fazo opravijo arhitekti, projektanti, ki izdelajo idejni projekt (zasnovo stavbe) ter določijo njene osnovne elemente. Določijo (kreirajo) torej, KAJ želimo ustvariti.

drugo fazo opravijo gradbeni inženirji, ki izdelajo konkretne izvedbene projekte. Dajo torej odgovor, na podlagi navodil iz prve faze, KAKO ustvariti.

tretjo fazo opravijo razni mojstri, obrtniki. Ti na podlagi navodil iz druge faze stavbo zgradijo. Zgradijo torej sistem, ki mu pravimo stavba. Temu delu bi v računalniški jeziku rekli operacionalizacija sistema.

četrtto fazo pa predstavljajo uporabniki stavbe, stanovalci. Spet prevedeno: uporabniki računalniško obdelanih podatkov, informacij.

Na primeru gradnje stavbe lahko potegnemo analogijo z gradnjo informacijskega podsistema, temelječega na računalniški obdelavi podatkov. V našem sozdu smo se že res lotili računalniške obdelave podatkov, vendar pa se moramo vprašati, kje smo z izgradnjo informacijskega podsistema, kjer bi računalnik uporabljali kot sredstvo za lažje obvladovanje posameznih poslovnih funkcij, ne samo lažje, temveč predvsem za ekonomsko učinkovitejšo opravljanje izvajalske in upravljalke funkcije.

Dovolil si bom kritično primerjavo s posameznimi fazami gradnje stavbe. V našem sozdu smo, li in gradili, ne da bi vedeli, kaj smo se še eno stopnjo niže in nitivte. Konkretno izdelave izvedbenih načrtov nismo lotili od obrtniškega dela, torej nismo raz-

čistili niti odgovora na vprašanje KAKO. Če bi govorili v jeziku informatike, bi rekli takole: snovanje informacijskega podsistema, ki sloni na računalniški obdelavi podatkov, mora pripraviti skupina (team) strokovnjakov na osnovi interdisciplinarnega pristopa k reševanju postavljenega problema. To pomeni, da bi morala biti skupina sestavljena iz strokovnjakov različnega strokovnega profila, od ekonomistov do organizatorjev splošne in računalniške usmeritve, skratka tistih, ki obvladajo posamezne poslovne funkcije. Naloga te skupine strokovnjakov je opredeliti informacijske tokove po posameznih poslovnih funkcijah, določiti količino, vrsto in pretok podatkov, ki glede na poslovne funkcije in njihove medsebojne povezave vstopajo v delovni proces, določiti obliko in količino informacije. V povezavi s strokovnjaki druge faze, ko iščemo odgovor na vprašanje KAKO, razvijalci računalniških obravnav določijo načine (re)organiziranja poslovanja v posameznih poslovnih funkcijah ter z organizacijskimi predpisi zagotovijo izvajanje tako organiziranega dela in poslovanja. Od pravičnega načrtovanja oziroma pravičnega izvajanja tako opredeljenega dela in poslovanja v posamezni poslovni funkciji je neposredno odvisna tudi operativna (rezultatska) uspešnost naslednje faze, t.j. razvijanja posameznih računalniških obravnav. Ko je razvijanje posamezne računalniške obravnave (aplikacije) opravljeno, nastopijo v tretji fazi programerji, ki na podlagi navodil iz prejšnje faze izdelajo programe, jih skupaj z razvijalci računalniških obravnav testirajo in izdelajo navodila za operativno izvajanje. S tem je predoperativni del informacijskega sistema za posamezno poslovno funkcijo končan. Po testni fazi se začne faza eksploatacije; lahko rečemo, da je stvar stekla, ko je končan tudi zadnji, operativni del.

Če bi aplicirali na naš sozd, bi morali reči najprej tole: za vzpostavitev informacijskega podsistema bi morali najprej popolnoma jasno in konkretno opredeliti poslovne funkcije v naših dejavnostih, za katere želimo računalniško podprte informacije. Lahko bi naštel nekaj poslovnih funkcij, kjer bi se računalniško podprte informacije tudi v našem sistemu učinkovito uveljavile. O tem sem že pisal, zato sem se omejil le na osnove metodološkega pristopa k snovanju informacijskega sistema in bežno nakazal nekaj najosnovnejših povezav. Še vedno pa ostaja dejstvo, da snovanje informacijskega sistema zahteva temeljito analizo pretokov podatkov in informacij vseh poslovnih funkcij. Sele temu sledijo opredeljevanje prioriteta in ritma izdelav posameznih informacij. Iz te zasnove izhajajo konkretne potrebe po strojnih (hardware), programskih (software) ter kadrovskih (lifeware) kapacitetah. V našem sozdu pa smo zadevo obrnili na glavo. Najprej smo kupili stroje, potem določali, kaj bomo delali, zdaj, ko nekaj delamo, pa smo zadovoljni s tem, kar pač počnemo. Ali pa smo s tem pristopom koristili vzpostavljanju računalniško podprtega informacijskega podsistema, je drugo vprašanje. Moj osebni odgovor je – ne. Popolnoma se zavedam te kvalifikacije (zavestno tvegam, da mi bo priplepljena etiketa) in trdim, da je temu krivo neznanje, nezainteresiranost in neorganiziranost. Dejstvu, da računalnik kot napra-

va ne sodeluje v vzpostavljanju pravega informacijskega sistema, botruje tudi to, da nimamo organizirane posebne službe, ki bi se ukvarjala s problemi organizacije, predvsem pa za tovrstno problematiko nimamo skupnega jezika in skupnih moči. Nobenemu od velikih sistemov ni uspelo uresničiti nekaj kakovostnega, vrednega, če ni strnil vseh potencialov v skupnem naporu za doseg skupnega cilja. Resnost in težavnost snovanja in izvajanja strokovno in materialno tako zahtevne zadeve, kot je informacijski sistem velikega delovnega sistema, je neprijemno večja, kot smo v našem sozdu pripravljeni dojeti. Povsod po svetu je dobra tretjina celotnega delovnega sistema namenjena organizaciji delovnih procesov. V SOZD Mercator se očitno ne zave-

damo potrebe po organizacijski enoti, ki bi na strokovno (p)odoben način urejevala zadeve organizacije in organizacije razvoja informacijskega sistema (ORIS). Lahko bi si vzeli za vzgled tiste velike delovne sisteme v Sloveniji in Jugoslaviji, kjer so to dojeli in temu ustrezno organizirali strokovne teame in službe. Mi pa smo ostali oz. naredili tole: kupili smo nekaj železnih škatel z zelo zamotanimi elektronskimi vezji in jih porinili v roke nekaj ljudem brez poprej izdelane organizacije poslovanja in brez zahteve, da ta škatla služi tudi za vzpostavitev informacijskega sistema. To je, milo povedano, neprevidno. Pričakovanje, da bo računalnik sam rešil naše na informacijah temelječe probleme, brez ustrezne organizacije in ustreznega števila usposobljenih kadrov, je vsekakor preoptimistično. Za nezadostne uspehe, ki jih dosegamo na tem področju, neupravičeno meče slabo luč na ljudi, ki z računalnikom delajo, organizacijo, informatiko ter kibernetiko pa izpostavlja nezaupanju in včasih celo posmehovanju.

Poudariti pa želim še nekaj: to, kar se posebej poudarja na vseh ravneh naše družbe: nujna je upo-

raba sodobnih načinov in metod organizacije dela in poslovanja, opiranje na lastne moči, večja uporaba znanstvenih dosežkov v delovnem procesu. Če hočemo tudi sami kaj prispevati k temu, potem se moramo problema snovanja informacijskega sistema, ki bo temeljil na uporabi računalništva, lotiti na pravem koncu. Zato nam ni treba na novo odkrivati Amerike, povsod kjer se da, uporabimo znanje, ki že obstaja. Nehajmo pa že enkrat s prakso, da dobimo ošpice takoj, ko se v organizacijah pojavijo delavci, ki bi radi uveljavili nekaj, kar je za večino teorija in novost, čeprav to isto stvar drugod že s pridom uporabljajo. Nehajmo že enkrat tem ljudem lepiti etikete filozofov, češ filozofirajo, delajo pa ne; mi, ki delamo po starem, mi resnično delamo.

Tak pragmatizem oziroma tako pojmovanje nas ne bo pripeljalo nikamor. Dokler ne bomo sposobni tudi kvalitetnega skoka v uporabljanju računalnika v vzpostavljanju informacijskega sistema in dokler informacije ne bomo obravnavali kot energije, ki sproža in uravnava delovne procese, bomo še vedno govorili samo o kvantitativnem dometu njegovega delovanja.

Do aprila bo treba uskladiti v ozdih

Priporočila sindikatov

Vklapljanje v enotni sistem

Marca letos so zbori slovenske skupščine sprejeli zakon o družbenem informiranju. Z njim so dobile tudi informacijske službe, samoupravni in poslovodni organi ter sindikalne organizacije v ozdih številne naloge in obveznosti.

Ne gre zgolj ali predvsem za formalno normativno usklajevanje samoupravnih splošnih aktov v ozdih z zakonom. To je sicer treba opraviti do konca marca prihodnjega leta, pri čemer bi bilo smotno to usklajevanje opraviti hkrati z dopolnjevanjem oziroma spreminjanjem samoupravnih aktov, vendar ne pred sprejemom osnutka republiškega zakona o javnem obveščanju, ki naj bi prinesel nekaj novosti tudi za obveščanje v ozdih. Tako bi se izognili dvakratnemu usklajevanju. To pa ne pomeni, da v zvezi z uresničevanjem zakona o družbenem sistemu informiranja zdaj ni treba ničesar napraviti. Nasprotno, le temeljite priprave, obravnave predlogov za izboljšave in spremembe, ki jih bodo pripravile informacijske službe in poslovodni organi, v sindikalnih organizacijah in na samoupravnih organih lahko prispevajo k spreminjanju odnosov na tem področju, k boljšemu delovanju sistema informiranja v ozdih in tudi k boljšim pravilnikom o informiranju, kjer se bodo zanje odločili.

Kaj je treba razmisliti v ozdih?

Več pomembnih tem je, o katerih bo treba v ozdih v okviru uresničevanja zakona o družbenem sistemu informiranja spregovoriti in predlagati izboljšave.

1. Da bi odpravili podvajanje pri zajemanju in izkazovanju podatkov ter si zagotovili vse potrebne podatke in informacije, je treba v ozdih **oceniti stanje pri zajemanju in izkazovanju podatkov za lastne in širše družbene potrebe ter predlagati ukrepe za racionalizacijo.**

Hkrati je treba razmisliti tudi o načinu zagotavljanja javnosti in dostopnosti podatkov in informacij. O tem naj bi po priporočilu ZSS v ozdih razpravljali delavski sveti in sprejeli ustrezne sklepe. Predlagali na bi jih odbori za informiranje na podlagi strokovnih gradiv, ki jih morajo pripraviti informacijske službe – to so knjigovodstvo, računovodstvo, plansko analitski sektor, sekretarji delovnih organizacij in tozdov, tajništva samoupravnih organov in organizatorji obveščanja. Osnovne organizacije sindikata ter konference oziroma njihovi izvršilni organi naj politično ocenijo razmere,

predlagane ukrepe strokovnih služb in poslovodnih organov ter spodbudijo razpravo o tem na samoupravnih organih.

2. Za uveljavitev smotrne sistema informiranja v ozdih bo treba **proučiti ustreznost obstoječe organiziranosti informacijskih služb in hitreje uvajati sodobno poslovanje (računalniška tehnologija).** Pri tem bodo morale informacijske službe zagotoviti preglednost svojih podatkov ter za to oblikovati kataloge podatkov na podlagi predpisane metodologije.

Sodobna informacijska tehnologija sama po sebi še ne zagotavlja tudi hitre obdelave in izkazovanja pomembnih podatkov. V ozdih so računalniki še vse premalo izkoriščeni, oziroma računalniških programov ne uporabljajo tudi za načrtovanje in predvidevanje poslovnih procesov za organizacijo in podobno. Za to so potrebni bolj poenoteni programi in metodologija. Z večjo izrabo računalnikov pa vse bolj izstopa problem zaščite in varnosti podatkov in računalniške opreme, zato bodo morale informacijske službe in poslovni organi tudi temu nameniti ustrezno pozornost.

Tudi pri tem naj bodo sindikalne organizacije spodbujevalec razprave. Obravnave devetmesečnih rezultatov gospodarjenja so primerna prilozila za razpravo o vseh vidikih sistema informiranja v ozdih.

3. Sindikat kot politično organizacijo predvsem zanimajo vsebina, dostopnost in razumljivost informacij, ki jih delavci s posrednim ali neposrednim obveščanjem dobijo za svoje delo in samoupravno odločanje. **Temeljna lista informacij** kot minimalen fond najbolj pomembnih informacij (usmerjevalnih, odločevalskih in kontrolnih) v ozdih še ni uveljavljena. Lista iz leta 1980 je ostala v praksi preizkus, zato jo bo treba dopolniti (informativna služba RS ZSS), jo vnesti v pravilnike o informiranju v ozdih ter temu prilagoditi sistem zbiranja, obdelave in izkazovanja podatkov. Uveljavitev pglavitnih kazalcev gospodarjenja in drugih potrebnih podatkov in informacij pa terja tudi razmejitev in uskladitev dela med informacijskimi službami. To hkrati pomeni, da je za celovit sistem informiranja v ozdih treba opredeliti podatke, ki jih (kon-

kretno) morajo dajati posamezne informacijske službe. Hkrati pa bi morali vse službe, ki zbirajo, obdelujejo, »ustvarjajo« in posredujejo podatke, vsebinsko in organizacijsko povezati oziroma združiti (tudi službe za avtomatsko obdelavo podatkov).

V večjih ozdih se bodo verjetno odločili za pravilnike o informiranju. Opomnik, kaj vse sodi v tak pravilnik, bo pripravila informativna služba republiškega sveta ZSS – seveda pa ga bo treba v ozdih konkretizirati ter prilagoditi lastni organiziranosti.

Zakon o družbenem sistemu informiranja v posameznih členih prinaša načela, ki so pomembna za delovanje sistema informiranja v ozdih; treba jih bo upoštevati oziroma razdelati:

a) vsak dajalec podatkov je odgovoren za njihovo resničnost, celovitost, pravočasnost in dostopnost, uporabnik pa pri uporabi podatkov navede vir podatkov in je odgovoren za njihovo celovitost ter dosledno in pravilno uporabo;

b) s samoupravnim splošnim aktom na podlagi zakona se določijo tudi načini in oblike zagotavljanja podatkov in informacij javnosti;

c) zakon in samoupravni splošni akti določajo vrste podatkov, ki so predmet posebne zaščite in ravnanja, način njihove zaščite ter ukrepe in postopke, s katerimi se preprečuje njihova nepravilna, zlonamerna ali nepooblaščen uporaba, prikrivanja in spreminjanje;

d) javnost in dostopnost podatkov se zagotavlja z izkazovanjem podatkov na enostaven in razumljiv način, z izmenjavo podatkov in informacij z objavljanjem v sredstvih javnega obveščanja in z neposrednim obveščanjem;

e) vse informacijske službe so v mejah svojega delovnega področja odgovorne za resničnost, celovitost, pravočasnost, razumljivost in dostopnost podatkov, ki jih zbirajo, obdelujejo in izkazujejo;

f) informacijske službe v okviru svojih pravic in obveznosti evidentirajo, zbirajo, obdelujejo, hranijo, izkazujejo podatke in informacije, zagotavljajo javnost in dostopnost podatkov, pripravljajo in posredujejo gradivo za samoupravno delegatsko odločanje, na zahtevo delavcev, njihovih delegatov in organov upravljanja pa morajo informacijske službe pravočasno zagotoviti tudi podatke iz drugih informacijskih služb;

g) za vzpostavljanje in delovanje informacijskih služb je odgovoren poslovodni organ oziroma tudi drug organ, določen z zakonom in samoupravnim splošnim aktom.

O politiki izvoza

Sonja Dolinšek – M-Mednarodna trgovina

Ključ naše uspešnosti je enotnost

Za sestanek sva se dogovarjala ves teden, potem pa sem ga »vrgla na finto«. Ko sem potrebovala njegov podpis, sem počakala, da je končal dva telefonska razgovora, vstopila in medtem, ko je podpisoval, pripravila svinčnik in papir ter ga pričela spraševati.

Spoznal je, da je v pasti, se naga- jivo nasmehnil in na vprašanje ali je DO Mercator-Mednarodna trgo- vina ekonomsko uspešna in zakaj, preprosto dejal:

»Ključ našega uspeha je v enot- nosti. Vsi tozdi so že takoj ob zdru- žitvi pod skupnim imenom pričeli združevati sredstva, dejavnost se je zato lahko razširila, praktično takoj smo izkoristili možnost po- vezave komercialnih odnosov, poenotili nagrajevanje, složno pri- pravili investicijske plane in raz- predili sredstva zanje.«

»Za vse to je bilo treba dosti več delati. Ali...«

Prekinil me je:

»Ne nismo zaposlovali novih de- lavcev, pač pa smo vsi malo bolj poprijeli in rezultat je že tu. Pove- čana produktivnost prav v vseh tozdi, tako da je v letu 1982 pro- duktivnost, izražena z dohodom na delavca, narasla v delovni orga- nizaciji v povprečju za 58%. Lah- ko povem, da smo imeli v letu 1982 celo 12 delavcev manj kot prejšnje leto.«

»Verjetno je prav v tem izhodišče za uspeh?«

Zvedavo in odkrito me je pogle- dal – vedno hoče sobesedniku izvrtati misli, preden se odloči po- vedati svoje – in prostodušno de- jal:

»Osebo postavljam na prvo mesto doseženo dolarsko vre- dnost izvoženega blaga – v abso- lutnem znesku in šele na drugo mesto obseg dela na delavca.«

Nekaj mi ne gre skupaj... »Pov- sod poslušam in berem, da prina- ša izvoz (zlasti na konvertibilno področje) samo izgubo, zlasti za- radi razlike v cenah – kako je potem velik izvoz največja pre- dnost za DO?«

Kot iz puške mi odgovori:

»Obseg dela, s tem pa tudi doho- dek na zaposlenega nas uvršča v sam vrh zunanjetrgovinskih orga- nizacij pri nas. Velik delež ustvar- jenih deviz združujemo s proizva- jalci, s katerimi ustvarjamo sku- pen dohodek. Z združevanjem de- viz pridobivamo blagovne fonde in s tem povečujemo izvoz. Če- prav je konkurenca na zunanjem trgu velika, so naši komercialisti sposobni plasirati blago po takš- nih cenah, da je v končni fazi, ko je reproveriga zaključena, rezultat dober tako za proizvajalca, kot za trgovca.«

»To se lepo sliši, ampak isto si verjetno prizadevajo tudi drugi?!«

»Ravno to hočem povedati – že- leti si, ni dovolj! Blagovne fonde si zagotavljamo tudi z odpiranjem odkupnih mest (že sedaj jih ima- mo preko petdeset) po vsej Jugo- slaviji in s sovlaganjem v proi- zvodnjo (Unis Sarajevo, M-Kopi- tarna Sevnica, Sladkogorska, Ae- ro, Steklarna Boris Kidrič, Slovin Ormož, itd.). Naša prednost je v tem, da smo pričeli s sovlaganji že pred sedmimi leti in da nas tržna

gospodarska situacija ni dobila nepripravljenih. Zavedamo se tu- di tega, da v samem sozdu še ni- smo izkoristili vseh možnosti za

Franci Slak, pomočnik direktorja M-Mednarodne trgovine DO MMT za ekonomsko področje

pridobivanje blagovnih fondov. Želimo si pridobiti zaupanje vseh organizacij v sozdu in razširiti so- delovanje. Še vedno so delovne organizacije, ki se za uvoz ali izvoz blaga poslužujejo drugih zunanje- trgovinskih organizacij. Vzroki so predvsem v slabi povezanosti in neenotnosti.«

Počutila sem se malce nelago- dno, kajti izrazi kot »informati- ka, v komercialnem smislu, re- proveriga, blagovni fond, me- njava...« se mi vedno zde ne- kakšno »nakladanje«, kar sem mu tudi omenila.

»Tudi sam se moram še sedaj potruditi, da povem stvari v eko- nomskem jeziku. To pa zato, ker sem se vedno raje posvečal reše- vanju problemov kot pa govorništ- vu. Vendar se je določenim izra- zom in načinu govorjenja res tež- ko izogniti in konec koncev je bi- stvo vsega našega dela le njegov rezultat!«

Videti je bilo, da bo razgovora konec, imela pa sem občutek, da mi vsega še ni povedal. Kot bi uga- nil mojo zadrego, je prekinil krajši premolk:

»Ena bistvenih stvari, ki jih še nisva obdelala in je, po mojem, osnovna značilnost dobrega go- spodarja (čeprav nekaj let nazaj to niti slučajno ni bilo »sodobno« pri nas), je geslo: na tujem se zado- lži samo toliko, kolikor lahko v naj- krajšem času vrneš – čeprav so nas zaradi tega imeli za »šparov- ne« in »zaprte«. Še vedno sem pre- pričan, da predstavlja dosledno vztrajanje na tem načelu vsa leta tisto neprecenljivo vrednost, ki se nam obrestuje!«

Ob tem sem se spomnila, da je kredit za mojo staro mamo pome-

nil nekaj nečastnega, za mamico nujno zlo, meni pa edini pametni način nakupovanja, zato sem ga zbudla:

»Pri današnjem padanju vredno- sti denarja je takšno obnašanje verjetno res oceniti za »zaprto«, če že ne celo negospodarno?«

»Dokaj užaljeno me je pogledal:

»Da se razumeva – nismo se pre- komerno zadolževali v tujini, kjer pa vemo, da se valute spreminjajo v našo škodo – in to smo vedeli prav vsi, in vsa ta leta!«

»Za smotrne odločitve prav goto- vo ne zadostuje samo teoretično znanje, potrebni so praksa, izkuš- nje, marljivo delo, poznavanje trenutnih razmer in tako imeno- vanih tokov v gospodarstvu...«

»Široko se je zasmejal:

»Ostaniva kar pri delu – to naj- več šteje! Če ni bleščečih potez, tudi bolečih porazov ne more biti – tega so me naučile čebele, ki jim posvečam svoj prosti čas.«

Oba sva obmolnila – ni bilo več kaj reči. Tiho sem pospravila svoje papirje, pokimala v pozdrav in odšla po dolgem hodniku. Hm, čebele!...

Konstituiran
TOZD Ajdovščina

V restavraciji Delavskega doma (Mercator-Hoteli-gostin- stvo, TOZD Ajdovščina), je bila v sredo, 10. avgusta slovesna prva seja delavskega sveta nove gostinske TOZD Ajdov- ščina. Volitve v samoupravne organe v novo TOZD so bile že 29. julija, na prvi seji pa se je delavski svet konstituiral. Za predsednico je bila predlagana in izvoljena delavka iz po- slovne enote Kavarna Evropa, Marija Roshaipl, za njenega namestnika pa Mihael Homar iz poslovne enote Delavski dom.

Na prvi seji novega delavskega sveta so tudi imenovali vršilca dolžnosti direktorja TOZD Ajdovščina. To funkcijo je sprejela dosedanja direktorica Kavarne Evropa ing. Jožica Blaznik.

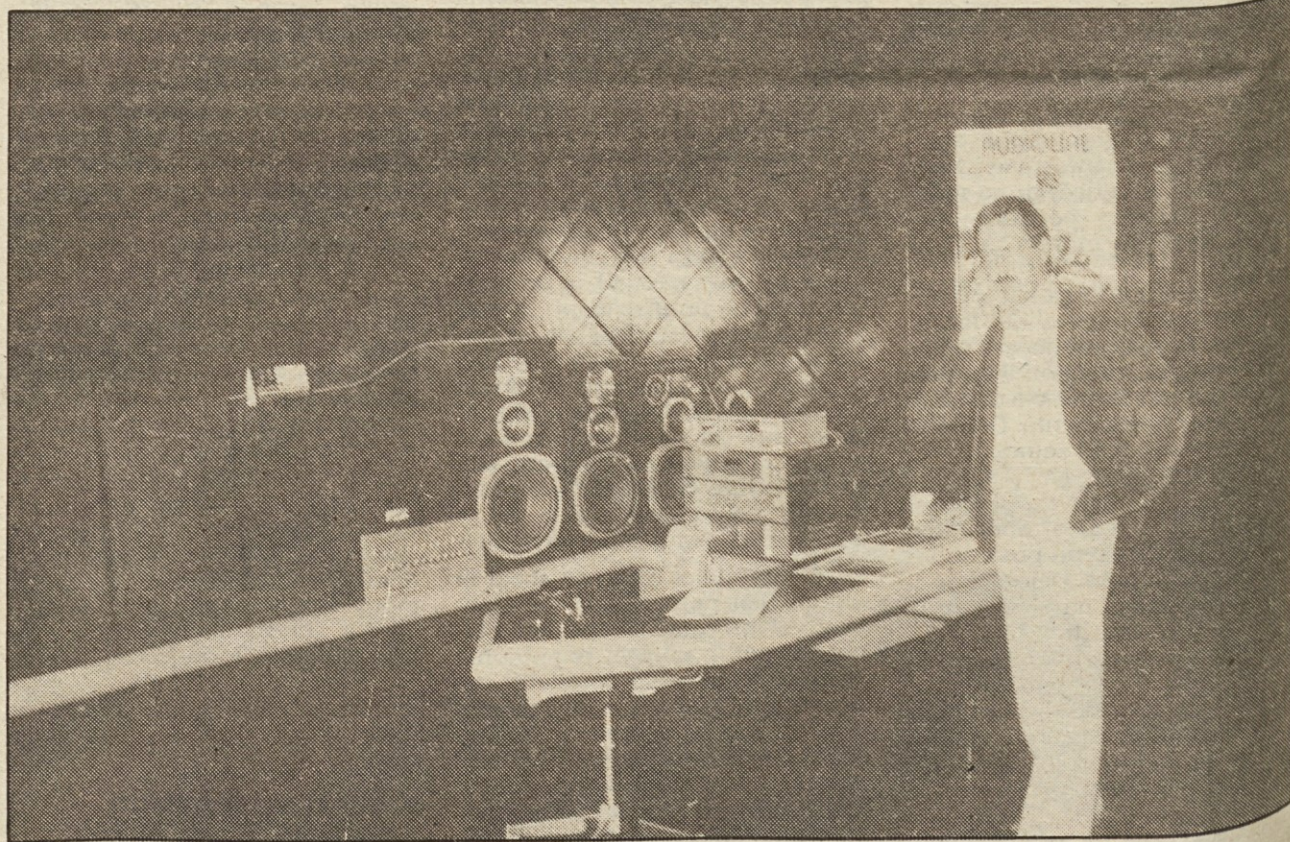
Slovesnosti so se udeležili tudi predstavniki tiska in direk- tor turistične poslovne skupnosti iz Ljubljane, Bruno Thaler.

Zahvala

Kar mimograde je minilo osemindvajset let, ki jih je preži- vela Tatjana. V najlepših letih jo je uničila zahrbtna bolezen. Vsem, ki ste jo pospremili k večnemu počitku, iz TMI in sozda Mercator, se iskreno zahvaljujemo za izraze sožalja.

Njenim sodelavcem v tozdu TMI se zahvaljujemo za denarno pomoč njenemu sinu in njej darovano poslednje cvetje. Še posebna zahvala tovarišu Janezu Selanu za poslovilne besede ob njenem grobu.

Sin Saško, mama Ivanka, sestra Jadranka in brat Edo.

Mercator-Contal

Mile Bitenc

Končno lastna
prodajalna

Drugo leto teče, odkar je Contal (tozd Mercator-Mednarodne trgo- vine) napravil pravi »boom« s pro- dajo glasbenih centrov in stolpov BENYTON. Kdo ve, kje vse so razne glasbene naprave, ki jih je Contal do nedavna prodajal v ver- jetno »najvišji« ljubljanski trgo- vini, tam v desetem ali enajstem nadstropju stolpnice za Bežigra- dom.

Seveda je takšna, prodaja sila nepriročna, ne le za kupce, ki so se drenjali v dvigalu in čakali potem še pred vrati prodajalne (pardon,

pisarne), temveč tudi za prodajal- ce – pravzaprav referente.

Zdenko Mir je zagotovo eden ti- stih, ki je bil z vso to stvarjo naj- bolj obremenjen in prav njemu se je najbrž odvalil največji kamen od srca, ko so končno pred dvema mesecema brez rompa in pompa odprli konsignacijsko prodajalno na Titovi 89 v Ljubljani.

Tam, koder je bila nekdanja Grma- dina mlekarja, je zdaj pravi HI-FI studio. V konsignaciji je mogoče dobiti AUDIOLINE avtoaparate, zvočnike, antene, pa akustiko BE-

NYTONE – od prenosnih radij- skih sprejemnikov, do velikih glasbenih centrov in glasbenih stolpov; tu ponujajo zvočnike NAMCO, BNS zvočnike za Hi-Fi naprave, pa mikrovalovne pečice SHARP (za gostinstvo in gospo- dinjstva), sesalce NILFISK in še kaj.

Ko je nastajal tale zapis so mi povedali, da pričakujejo tudi po- šiljko kaset pa mikrofone, sluša- lke in razni drobni pribor. V pro- gramu prodaje imajo tudi video- rekorderje in TV aparate.

Prodaja v »Contalovem studiu« je seveda za devize, za carinske stroške pa je treba odšteti še neka- ko 70 odstotkov vrednosti (v di- narjih).

Zapisal sem, da je bila nova pro- dajalna pravzaprav odprta »po ti- hem«, brez reklame. Pa je vendar že prvi dan bilo v njeni živahni- saj je predvsem med mladimi ve- lico zanimanja za dobre zvočne na- prave. Pri Contalu jih imajo: ne le dobre, ampak tudi po cenah pri- merne za skorajda vsakogar.

Lanskoletna finančna izkaznica DO

Celotni prihodek 4,9 milijard	44% več kot leta 1981
Dohodek 663,5 milijonov	55% več kot leta 1981
Čisti dohodek 405,2 milijonov	58% več kot leta 1981
Izvoz na konvertibilno področje	24.698.000,00 dinarjev
Uvoz	8.511.000,00 dinarjev
Plan izvoza je bil presežen za 48%, plan uvoza pa realiziran do 72%.	

Prva akcijska konferenca ZK v delovni organizaciji

Jožica Šmigovec – MIP Ptuj

Kako ustreči kupcem

Komunisti Mercator-Izbire-Panonije Ptuj smo se v mesecu juniju sestali na ustanovni seji stalne akcijske konference.

Sklepe o takšni obliki povezovanja smo prej sprejeli v OOKZ Zaščita, Veleprodaja, Maloprodaja ter DSSS. Vsak tozid in DSSS je za konferenco izvolil 8 delegatov. Dva sta stalna, od katerih je eden sekretar OOKZ, šest pa še delegatov, ki so izvoljeni glede na vsebino teme na konferenci.

Predsedstvo konference bo kot stalno delovno in usklajevalno telo skrbelo za pripravo konference, organiziralo, spremljalo ter preverjalo uresničevanje sprejetih dogovorov, pobud in stališč. Usklajevalo bo tudi nadaljnje delo in sodelovanje vodstev OOKZ pri vprašanih, obravnavanih na konferenci, z namenom, da bi poenotili stališča ter jih konkretizirali in uresničili v svojih delovnih okoljih. Organiziranost in delovanje stalne akcijske konference ZKS v DO Mercator-Izbira-Panonija Ptuj opredeljuje akt o ustanovitvi in delovanju stalne akcijske konference ZKS v Mercator-Izbira-Panonija Ptuj.

Na prvi akcijski konferenci smo razpravljali o dohodkovnem povezanju med trgovino in proizvodnjo ter o problemih oskrbe. Poleg članov OOKZ iz tozdov in DSSS smo na konferenco povabili še predsednico občinskega komiteja ZKS Ptuj, predstavnika ZSMS ter sindikata v naši delovni organizaciji.

Po uvodni predstavitvi sozda Mercator in delovne organizacije Mercator-Izbire-Panonije Ptuj so razpravljali opozorili na težave pri oskrbi naših prodajal, predvsem pri manjkajočih vrstah blaga. Žal je teh vsak dan več, naš prodajalec pa prav tako iz dneva v dan bolj sprejema vlogo delilca blaga. Da bi si zagotovili potrebne količine blaga za redno oskrbo potrošnikov na našem območju, je potrebno vložiti veliko naporov, predvsem pa je nujno skleniti s posameznimi proizvajalci samoupravne sporazume, ki pa, žal tudi več ne jamčijo, da bomo blago v resnici tudi dobili. Predplačilo na naročeno blago postaja ob današ-

njem pomanjkanju blaga skoraj vsakodnevna zahteva pri vse večjem številu naših dobaviteljev. Zahteve po devizni soudeležbi so vsak dan pogostejše: tudi prodaja blaga za dinarje deviznega izvora se širi, čeprav menimo, da postavlja kupce v neenakopraven položaj.

Zavedamo se, da so razmere ne le naši, temveč problemi širšega področja republike in države, zato bo izhod treba najti z dogovarjanjem in sporazumevanjem, v okviru DO Mercator-Izbire-Panonije Ptuj pa bomo morali izkoristiti vse notranje rezerve: izboljšati odnos do dela, organizacijo dela ter se zavzeti za skrbno kadrovsko politiko.

Tudi znotraj ptujske trgovine kot panoge bomo morali še napredovati pri povezovanju.

Ob zaključku konference smo se dogovorili, da bo predsedstvo pripravilo predlog sklepov konference ter jih posredovalo vsem OOKZ v DO MIP in udeleženkam konference.

Iz ptujskega Tednika:

Pri Mercatorjevi Zarji v Ormožu človek res ne ve, ali je tisto nad trgovino rebus ali reklamna tabla?

Pripis: dokler smo pometali pred svojim pragom, smo lahko imeli še neko zadoščenje, zdaj pa to že sodi v rubriko Drugi o nas...

Srečanje kupcev in delavcev trgovine

Kristina Antolič

Ne le preko pulta

Z željo po poglobljenem zbližanju delavcev MIP s kupci ter v prizadevanju, kako jim ustreči v okviru naših možnosti, prirejamo **srečanje potrošnikov in delavcev** delovne organizacije Mercator-Izbira-Panonija v soboto, 27. avgusta ob 17. uri popoldne na prostoru pred blagovnico na Titovem trgu na Ptuj.

To je že drugo takšno srečanje. Prvo je bilo ob 10-letnici blagovnice. Organizator pričakuje veliko udeležbo, tako potrošnikov kot delavcev MIP-a.

Za lačne in žejne bo poskrbljeno, pa tudi za tiste, ki se radi zavrtijo.

Delavci Elektroporcelana v MIP

Kristina Antolič

Obisk iz Arandjelovca

V sredini meseca junija je delovna organizacija MIP obiskala sindikalna delegacija Elektroporcelana iz Arandjelovca. Prijateljsko sodelovanje med obema kolektivoma traja že polnih enajst let. Po izmenjavi vsakoletnih obiskov članov smo bili tokrat gostitelji Ptujčani.

Delegacija iz pobratenega Arandjelovca polaga cvetje pred spomenik narodnega heroja Jožeta Lacka v Ptuj.

Dva in pol dneva trajajoči obisk iz Arandjelovca je potekal v vzdušju bratstva in prijateljstva, novih poznanstev, saj vsakokrat prihajajo drugi delavci. Seznanili smo jih z gospodarskimi razmerami občine in delovne organizacije, jim predstavili niz problemov, s katerimi se srečuje trgovina, pri čemer so bili močno presenečeni nad založenostjo naših prodajnih polic.

Pripoved o zgodovini mesta Ptuj, njegovih znamenitostih, predvsem pa ogled Ptujkega gradu in pokušnja dobrega vina so dvignili vzdušje med gosti.

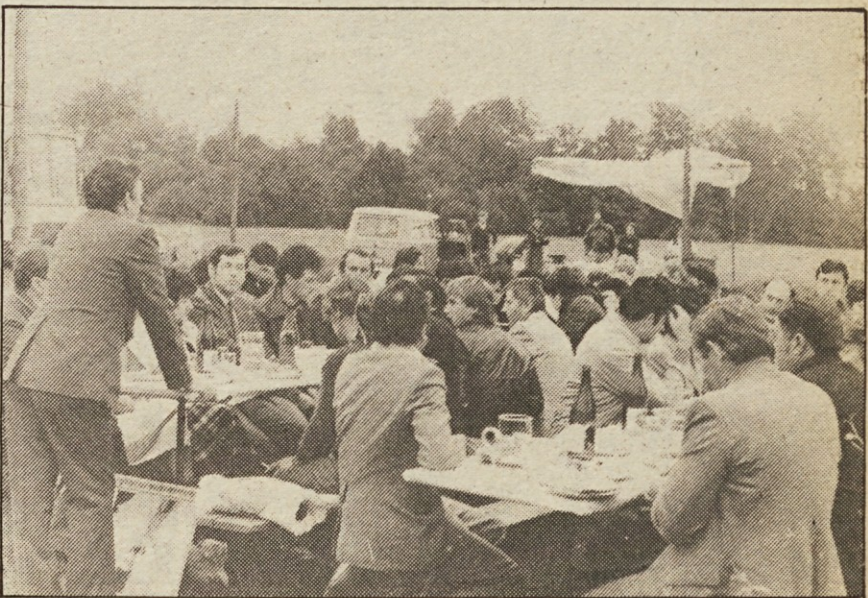
Čas je bil tudi za organiziranje športnih iger v malem nogometu,

šahu, kegljanju moških in pikadu za ženske. Igralci niso stremeli za tem, da bi zmagali posamezniki ali skupine, temveč so bili nadvse zadovoljni, da lahko sodelujejo.

Ker je ptujska občina predvsem kmetijska, so si gostje iz pobratenega Arandjelovca ogledali sodobno urejene kmetije na območju krajevne skupnosti Hajdina in turistično kmetijo pri Emeršiču v Cirkulanah.

Razdalja med Ptujem in Arandjelovcem je več sto kilometrov, vendar se zdi bratsko mesto tako blizu, kot zna biti blizu le iskren prijatelj, s katerim se je vez pričela tkati že pred desetletji.

Mercator
v SV Sloveniji

Predstavniki Mip z gosti na družabnem večeru pri Lovskem domu Ptuj.

Tudi na račun tanjše kuverte

Kristina Antolič

Odprta Rimska peč

V soboto, 6. avgusta, je bila otvoritev enega najso-
dobnejših objektov tozda Maloprodaja v sestavu DO
MIP, market RIMSKA PEČ na Ziherlovi ploščadi 10
na Ptuj.

V severozahodnem predelu me-
sta Ptuja, kjer je povsem novo sta-
novanjsko naselje, so ob izkopava-
nju temeljev pri gradnji blokov pa
tudi marketa naleteli na različne
predmete še iz časa Rimljanov. V
neposredni bližini novega objekta
so našli del rimske peči, ki je da-
nes restavrirana pod stekleno ku-
polo, nekaj metrov od trgovine.
Po njej je dobil novi market ime
RIMSKA PEČ.

Še bolj kot so si želeli objekta v
MIP-u, so to želeli krajani tega
predela Ptuja.

Gradnja se je pričela 17. novem-
bra preteklega leta in trajala 262
dni. Market je montažnega tipa,
njen izvajalec je Marles iz Maribor-
ra. Celotna površina meri 1.275

Kolektiv samopostrežbe RIMSKA PEČ, ki bo odslej zadovoljeval potrošnike v KS Boris
Ziherl v Ptuj.

Predstavljamo Roziko Šeruga

Zlati znak Rdečega križa

Na proslavi ob 30-letnici krvodajalstva občine Ptuj,
ki jo je organizirala občinska organizacija Rdečega
križa Ptuj, v soboto, 4. junija, je med 96 prejemniki
priznanj bila tudi naša delavka Rozika Šeruga, ki je za
29-kratno darovanje krvi in vodenje krvodajalske
skupine v delovni organizaciji M-Izbira Panonija Ptuj
prejela zlati znak rdečega križa Slovenije.

Rozika je zaposlena v skladišču
Galanterija tozda Veleprodaja. Ob
prejemu tega priznanja sem ji
iskreno čestitala in jo prosila za
majhen klepet. Tudi tokrat na-
smeha na njenem obrazu ni manj-
kalo, ko mi je iz žepa delovnega
plašča pokazala rdečo škatlico, v
kateri je bilo priznanje.

»V delovni organizaciji, kjer je
zaposlenih 1385 delavcev, je 120
krvodajalcev, od tega je 70 aktiv-
nih. Našo krvodajalsko skupino
vodim približno tri leta, in sem z
njo zelo zadovoljna.

Kako sem postala krvodajalka?
Pred približno 15 leti je moj oče
zbolel in so mu v bolnišnici me-
njali kri kar trikrat. Ko sem takrat
še kot učenka oziroma vajenka o
tem premišljevala, se mi je utrnila
misel: »Kaj, ko bi tudi sama postala
krvodajalka?« Nedolgo zatem
sem se pridružila krvodajalcem. V
13 letih, odkar sem krvodajalka,
sem darovala kri že 29-krat; tudi
po trikrat letno mi odvzamejo kri.
To prostovoljno, brezplačno in

anonimno krvodajalstvo pomeni
zame največji prispevek, ki ga
zdrav človek lahko da, to je drago-
ceno tekočino, ki rešuje življenje,
je menila Rozika.

Člani kolektiva ji iskreno česti-
tamo!

Kristina Antolič

m², s čimer je ena največjih prodaj-
aln s prehrabnim blagom na
Ptuj. K vsaki večji samopostrež-
bi gre tudi bife. Na pogled prijeten
in prostoren, v njem pa bo moč
dobiti tudi topli obrok hrane.

O pomenu novega objekta za
DO MIP je ob slovesnosti glavni
direktor Franc Tomanič povedal:

»Trenutkov, kakršen je danes,
ko odpiramo market Rimska peč
v najlepšem delu mesta Ptuja, je
zadnje čase vedno manj. Gospo-
darski trenutek nas sili v preudar-
no ravnanje z naložbami. Na odpo-
vedovanje in večje delovne učinke
se bo potrebno čimbolj navaditi.

Tudi ta objekt ni mogel mimo
zakonskih omejitev, utemeljevanj,
tehtanj, kontrol, zlasti pa krčenj
od prvotne široke zasnove do da-
našnje oblike in velikosti.

Vse ovire in težave so za nami in
tako danes praznujemo ob novi
delovni zmagi.

MIP je nastal z združitvijo Pano-
nije in Izbire; poslovanje DO se je
začelo z januarjem 1979. Smo član
velike Mercatorjeve družine, v ka-
teri smo udeleženi v skupnem pri-
hodku s 13 odstotki ter z 10 odstot-
ki v številu zaposlenih. Delovno
organizacijo sestavljajo tri temelj-
ne organizacije in delovna skup-
nost skupnih služb.

Ob združitvi smo imeli skoraj
dve milijardi celotnega prihodka,
danes, po petih letih skupnega de-
la in združitve v sestavljeno orga-
nizacijo združenega dela ocenjuje-
mo, da ga bo konec leta že sedem
milijard. Združitev, skupen razvoj
in razvojne ter poslovne možnosti
v Mercatorju so razvidne, zato je
bila združitev upravičena.

Market Rimska peč je rezultat
združenih sredstev sozda, lastnih
vlaganj in sredstev izvajalca, zlasti
Marlesa in dobaviteljev opreme.
Žal nam ni uspelo privabiti k so-
delovanju banke, pa vendar ob-
jekt stoji, tudi na račun tanjše ku-
verte delavcev MIP-a.

Ni prvič pa tudi ne zadnjič, da
pri nas tako konkretno skrbimo za
razvoj ter pomagamo reševati naš
gospodarski položaj. Objekt meri
1275 m², od tega 110 m² za potrebe
krajne skupnosti Boris Ziherl. Pro-
dajnega prostora je 653 m², skladiš-
č 295 ter ostalih pomožnih
prostorov 217 m². Skupna vre-
dnost naložbe je okrog 50 milio-
nov dinarjev. Gradbeni objekt z
zunanjo ureditvijo je veljal 36 mili-
onov dinarjev, oprema z montažo

Objekt je predal svojemu namenu najstarejši poslovodja TOZD Maloprodaja Bračič
Stanko.

8,2 milijona, dokumentacija, ar-
heologija in ostalo nekaj nad 5 mi-
lijonov dinarjev.

V Rinski peči je zaposlenih 31
delavcev, ki so razmeroma mlad
kader, od katerega pa potrošniki
pričakujejo kar največ. Na dan
otvoritve, pa tudi še po nekaj dneh
je bilo v trgovini moč dobiti vse,
kar gospodinje potrebujejo. Gne-
ča, kakršna je bila prvi dan, se je
malo ublažila, vendar je trgovina
dobro obiskovana. V tozdu Malo-
prodaja načrtujejo, da bo kar za

dobro staro milijardo mesečnega
prometa.

Otvoritev je bila združena s kra-
jevnim praznikom, pri čemer so
bila podeljena tudi številna priz-
nanja. Skupščina krajevnega skup-
nosti Boris Ziherl je ob krajevnem
prazniku podelila DO MIP prizna-
nje za uspešno sodelovanje. Izro-
čili so ga poslovodji Rimske peči,
Jožetu Bezjaku.

Stanko Bračič, najstarejši poslo-
vodja tozda Maloprodaja, je odprl
novi market Rimska peč.

Iz ptujskega Tednika:

- A veš, Sima, zakaj so tisto novo trgovino imenovali -Rimska peč-?
- Najbrž zato, ker bo v njej spričo visokih cen vsakemu kupcu postalo vroče.
- Ne, pač pa zato, ker boš ti v njenem bifeju kuhan in pečen!

Novi market RIMSKA PEČ na dan otvoritve, kjer se je zbralo več sto krajanov - potrošnikov novega predela mesta Ptuja. Foto: Kristina Antolič

Z razširjene seje konference sindikata M-Nanosa

Sergej Paternost

V bitki za dohodek

26. julija letos je bila sklicana razširjena seja konference sindikata M-Nanos, ki je skupaj z odborom za koordinacijo dela osnovne organizacije zveze komunistov DO ter predsedniki delavskih svetov vseh tozdov obravnavala šestmesečne rezultate poslovanja delovne organizacije. Seji je prisostvoval kot gost član predsedstva občinskega sindikalnega sveta Postojne Milan Radič. Uvodoma je tovarišica Žiberna obrazložila nekatere bistvene elemente poslovanja za prvo polletje 1983: Ekonomičnost je ostala na ravni prejšnjega leta, medtem ko se je produktivnost povečala za 3,64%, rentabilnost poslovanja pa za 3,8%.

Prodaja blaga se je povečala za 21%, medtem ko je fizični obseg padel za 10%.

Zaloge so za 11% višje, izboljšal pa se je koeficient obračanja blaga za 7,8%, vendar ni bil dosežen v višini, ki je bila določena s planom. Zaloge so se obrnile 3,71 krat.

Plan je dosežen v višini 50%, fakturirana prodaja blaga pa je večja za 28% v odnosu na prvo

polletje 1982.

V razpravi, ki je sledila, je predsednik PO Tone Černe poudaril, da so že ob prvem trimesečju opozorili na razmere, v katerih se je znašla trgovina, in predvidevali ukrepe, vendar se stanje ni spremenilo, temveč so se pogoji poslovanja še poslabšali. Predvsem gre to na račun zamrznjenih marž in visokih obrestnih mer.

Za izboljšanje poslovanja delov-

ne organizacije bi morali ukreniti naslednje:

- prilagajati se kupni moči prebivalstva in ukiniti neprekinjeno poslovanje trgovin,
- ukiniti nerentabilne poslovalnice,
- specializirati se in konkretizirati prodajo v večjih središčih
- ukiniti prodajo industrijskega blaga, ki ni donosna
- poostri odgovornost za nei-

zvrševanje sprejetih sklepov

- izboljšati organizacijo poslovanja v smislu racionalizacije in zmanjšanja stroškov.

Pojasnil je tudi vzroke izgube v tozdih Indus in Trgovina Rakek, ki so predvsem posledica novih naložb oziroma visokih anuitet in obrestnih mer.

Konferenca je sprejela naslednje sklepe

1. Predlagamo, da pristojni organi poslovno ovrednotijo ekonomski položaj trgovine ter sprejmejo predpise, ki urejajo pridobivanje dohodka v trgovini oz. da se spremeni obrestna mera predvsem za poslovanje z blagom za osnovno preskrbo.

2. Potrebno je pospešiti dohodkovno povezovanje s proizvodnimi organizacijami združenega dela (predvsem v agroživilstvu) po načelu združevanja dela in sredstev. Predpogoj za to je, da nam družba prizna položaj v pogojih pridobivanja dohodka z drugimi dejavnostmi. Sedanja akumulacija v trgovini je vse manjša, kar nam onemogoča združevanje sredstev oz. povezovanje s proizvodnjo.

3. Poslovodnim organom ter samoupravnim organom v tozdu Grosist predlagamo, da se lotijo sanacije ter ukinejo tisto industrijsko blago, ki ni dohodkovno donosno. Istočasno naj se izpad v poslovanju nadomešča z blagovnimi skupinami, kjer je to mogoče (prehana, pijača, široka potrošnja).

Nanosove vesti

V tozdih maloprodaje oz. tistih, ki so poslovale z izgubo, naj v sanacijskih programih svojo aktivnost usmerijo na sledeče:

- Ukinitiv nedonosnih poslovnih enot
- Specializacijo in koncentracijo prodaje v večjih središčih
- Ukinitiv neprekinjenega obratovalnega časa
- Zaostritev odgovornosti za neizvajanje sprejetih ukrepov
- Boljšo organizacijo v smislu racionalizacije dela in zvišanja storilnosti.

Tudi prispevek k turizmu

Sergej Paternost

Odprta trgovina v Razdrtem

Že v drugi številki letošnjih Nanosovih vesti smo poročali o začetku gradnje nove poslovalnice v vasi Razdrto. Danes z zadovoljstvom ugotavljamo, da se je uresničila dolgoletna želja vodstva tozda Izbira Postojna in krajanov Razdrtega in okolice - odprt je novi objekt.

Svečani otvoritvi 1. julija je prisostvovalo večje število krajanov in vabljeni predstavniki skupščine občine Postojna in krajevne skupnosti Razdrto.

Otvoritveni govor je imel direktor tozda Izbira in Postojne Iztok Mislej, nato pa sta spregovorila še predsednik IS skupščine občine Postojna, Frac Glažar, in predsednik sveta krajevne skupnosti Razdrto, Rudi Blažek. Trak je prerezala novozaposlena delavka Marija Mrše.

Naložba je stala blizu deset milijonov dinarjev. Objekt je samopostrežna trgovina z delikateso, vendar brez mesnice in bifeja.

Celotna površina s skladiščnim prostorom in pomožnimi prostori znaša okrog 200 m². Izvajalec del je bila SCT - TOZD »Gradnje« iz Postojne s kooperanti.

Trgovina je bila nujno potrebna za vas Razdrto kot tudi za okoliške vasi, saj je stara poslovala v higiensko nemogočih prostorih. Pohvaliti moramo svet krajevne skupnosti Razdrto in njegovega predsednika Rudija Blažeka za spodbujanje novogradnje in za požrtvovalno delo in pomoč, ki so jo nudili pri gradnji stavbe in ureditvi okolice.

Pričakujemo, da bo nova trgovina prispevala tudi k razvijanju turizma v tej vasi.

Novozgrajeni market v Razdrtem pred uradno otvoritvijo.

V imenu Sveta krajevne skupnosti in vseh občanov Razdrtega je goste pozdravil njen predsednik Blažek Rudi.

Direktor TOZD Izbira Postojna, Iztok Mislej, pozdravlja goste ob otvoritvi novega marketa v Razdrtem.

Ob otvoritvi novega marketa v Razdrtem je prisotne pozdravil tudi predsednik IS skupščine očne Postojna, Franc Glažar.

Ob otvoritvi je krajevna skupnost Razdrto priredila skromno zakusko za goste. Vse foto: Sergej Paternost

Vadba naj bo neprekinjena

Slobodan Milinković

V zdravem telesu zdrav duh

Analiza udeležbe Mercator-Nanos na Mercatoriadi 83 na Ptuj je pokazala, da v DO Nanos nimamo pravilno organizirane rekreativno športne dejavnosti, predvsem zaradi tega, ker se delavci z rekreacijo ukvarjajo neorganizirano in občasno, ter zaradi neopremljenosti športnih ekip s športnimi rekviziti.

Zaradi omogočanja celoletne organizirane rekreativno športne dejavnosti so nujni naslednji ukrepi:

- oblikovanje stalnih športnih skupin za rekreativno vadbo po pravilniku športnih iger sozda Mercator,

- omogočanje celoletne rekreativne vadbe vsem športnim skupi-

nam na ta način, da se ekipe včlanijo v športna društva pri TKS, kjer ta društva delujejo, kjer pa jih nimajo, se organizira rekreativna vadba v lastni izvedbi,

- omogočanje nakupa športne opreme in pripomočkov.

Cilj je trajna rekreativna športna dejavnost kar največjega števila delavcev Mercator-Nanos, kar bo

osnova za občasna kontrolna in izločitvena tekmovanja. Uspehi izločitvenih tekmovanj bodo merilo za oblikovanje tekmovalnih skupin po panogah, in sicer tako, da bodo skupine in posamezniki razvrščeni po dosežkih v skupine Nanos - 1, Nanos - 2, Nanos - 3 itd., ne glede na to, s katerega območja so tekmovalci. Na ta način bomo omogočili enoten nastop najboljšim tekmovalcem v Mercator-Nanosu.

S tem namenom smo ustanovili tri stalna rekreativna območja: Čabar, Portorož z Obalo ter Postojna. Vodstvo in vse družbenopolitične organizacije Mercator-Nanos so takšno usmeritev enotno podprli.

Osnovni problem je, kot vedno, zagotovitev sredstev za začetne stroške. Redni letni stroški so znosni, začetni stroški pa so nekoliko večji, ker je treba zagotoviti športna oblačila, obutev in pripomočke za okoli 200 športnikov. Načrtujemo oblikovanje posebnega sklada, v katerega bi tozdi združevali sredstva za športno-rekreativno dejavnost delavcev. Ker ima ta dejavnost večino naravo javnih prireditev (treninzi, tekmovanja...), je to hkrati zelo ugodna priložnost za predstavitev Mercator-Nanos navzven. Najvišji uspeh pa bodo zdravi delavci z občutkom pripadnosti »hiši«, ki jim poleg dela in zaslužka omogoča tudi zdrave, tovariške medsebojne odnose. Nemalokrat smo se prepričali, da so taki odnosi eden od najmočnejših gonilnih dejavnikov za doseganje boljših delovnih uspehov. S tako dejavnostjo pripomoremo k osnovnemu cilju naše družbe: zdravemu, pravilno naravnemu in visoko učinkovitemu delavcu - samoupravljalcu.

Krvodajalstvo

V eni izmed prejšnjih števil smo objavili dve sliki s slovesnosti ob podelitvi priznanj dvema delavcema delovne skupnosti skupnih služb za 25-kratno darovanje krvi. Priznanji sta prejela Jernej Bombač in Ivo Šavor. Danes obveščamo o priznanju, ki ga je ob 30-letnici krvodajalstva podelil republiški rdeči križ Slovenije naši delovni organizaciji za zasluge pri krvodajalstvu. Poleg pisnega priznanja smo prejeli tudi zlati znak.

Priznanje je zaslužno zaradi množičnosti, predvsem pa za dolgoletno plemenito delo pri razvijanju solidarnosti med ljudmi.

Danes že vsakdo ve kaj pomeni darovanje krvi. To je humana akcija, s katero rešujemo življenja vseh, ki kri potrebujejo, pri tem pa se ustvarjajo trdnije vezi med ljudmi, predvsem pa tovarišvo, nesebičnost, bratsvo ter enotnost, ki so nujno potrebni za mirno sožitje med narodi.

Ob tej priložnosti čestitamo tako delovni organizaciji kot tudi vsem njenim delavcem.

Hkrati obveščamo vse delavce Mercator-Nanos in ostale občane, da bo občinski odbor rdečega križa Postojna organiziral odzvez krvi v dneh 29., 30. in 31. 8. 1983 od 8. do 14. ure v prostorih fizioterapije Zdravstvenega doma v Postojni.

Priznanje za zasluge za krvodajalstvo ob 30-letnici krvodajalstva, ki ga je podelil skupaj z zlato značko Republiški rdeči križ Slovenije delovni organizaciji Mercator-Nanos.

Gabra Spasojević

Sergej Paternost

35 let neprekinjeno v M-Nanosu

Predstavljamo vam delavko Gabro Spasojević, ki že polnih 35 let združuje delo pri isti delovni organizaciji, to je Nanosu v Postojni.

Zaposlila se je v letu 1948 pri takratnem podjetju Okrajni magazin, ki je bil zamelek poznejšega Nanosa, in je tu ostala do upokojitve v mesecu juniju 1983. V razgovoru z jubilarntko smo izvedeli za potek njenega dela in marsikaj zanimivega.

Kot osemnajstletno dekle se je, kot že rečeno, zaposlila pri Okrajnem magazinu, ki je sprva imel sedež v Postojni, pozneje pa se je preselil v Predstranek. Tja so se vozili s kamioni, včasih z vlakom. Šele malo preden se je podjetje, ki se je medtem preimenovalo v Nanos, preselilo nazaj v Postojno, so dobili manjši avtobus, s katerim so se vozili na delo.

Tedaj ni bilo pripravništva v današnjem smislu, ampak je bilo treba takoj poprijeti za delo. Gabra je najprej opravljala dela v blagovni kartoteki, nato v finančnem knjigovodstvu in nazadnje, do upokojitve, kot kalkulanka. Delovni čas so imeli od 7. do 16. ure. Večkrat se je zgodilo, da ob koncu delovnika niso mogli domov, ker ni bilo prevoza. Tovornjaki, s katerimi

so se večinoma prevažali, so bili na vožnji in »potniki« so morali mirno čakati na njihovo vrnitev.

Prehrano so si uredili v skladiščnih prostorih. V menzi, kot so takrat imenovali družbeno prehrano, so dobivali ob 12. uri skupen obrok za malico in kosilo.

Tudi sestankovanje je bilo drugače urejeno kot danes. Vsi sestanki, od poslovnih do sestankov družbeno političnih organizacij, so bili po končanem rednem delu. Tudi udeležba na sestankih ni bila nikdar problematična. Gabra meni, da so generacije, ki so se zaposlile takoj po vojni, dosti prispevale in dosti prestale, kot se temu reče, zaradi težkega povojnega gospodarskega in političnega položaja.

Delavci, kot je Gabra, naj nam bodo za vzgled, predvsem po delavnosti, vztrajnosti in skromnosti. V imenu sodelavcev ji želimo obilo sreče in osebnega zadovoljstva v nadaljnjem življenju.

Franček iz Kopra javlja

Kako na dopust z regresom

Hura! Franček in Franca sta dobila regres za dopust! Zdaj pa gremo! - Kam? Samo to je še vprašanje. Vse drugo smo že rešili. Regres je tu, ponudbe so tu, in to najbolj privlačne: eno ali dva posteljne sobe, z WC, s hladno ali toplo vodo, s pogledom na morje ali zid. Polni ali polpenzion... Zdaj pa Franca, izbiraj! Franček bo samo spal ob tebi in tudi smrčal. Ti, Franca si glavni komercialist.

No, pa začnimo z računico. Franček kot šef dobi 3.280 dinarjev. Franca kot penzionistka pa 1.500 dinarjev, to je skupaj 4.780. Franček priloži 500, od penzionista pa ne moremo kaj več zahtevati. Ja, pa še tale honorar, to bo približno 360, skupaj 5.140; seveda, če bo honorar. Startna vsota je tu. Zdaj samo še: Kam?

Dosti želja, malo denarja. Kje je pa bencin? Pa boni? Ni vprašanje, pravi Franca, bencin in boni, to je tvoj problem, dragi Franček.

Začeli smo se boriti za prostor in, seveda, za ceno. »Sonce je samo pri nas... morje čisto kot kristal... hribi in pogled z njih, samo pri nas... pa naše doline, pa zdravi bazeni, samo pri nas...«

»Če prideš k nam v zdravilišče z berglami, greš domov brez njih« - če ti jih ukradejo, seveda. Torej dobre ponudbe, karseda. Tudi cene so zapisali zraven. Dnevni penzion stane 700-800 dinarjev + turistična taksa. Pa vzemi najnižji penzion, in to samo za deset dni 10x750; ker bodo ločene sobe,

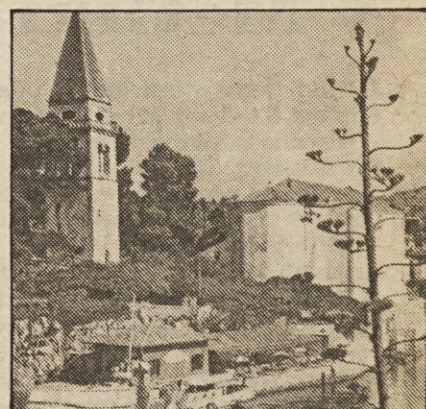
znaša 7.500, taksa je 300, je 7.800 din. Pa Franca tudi vsak dan porabi za sadje, kozareček vinčka 100, Franček pa 200, ker je glavar družine, to je zopet 3.000, skupaj 10.800 za deset dni.

Kaj pa zdaj? 4.780 sva dobila za regres, porabila bova 10.800.

Kje iskati primanjkljaj 6.020? No, sva sklenila oba, ne bova se obnašala kot ZIS, da bi jemala kredite, našla bova druge vire, ampak šla bova. Šla bova brez samopriskupkov sorodnikov, šla bova brez zadolžitve, šla bova brez intervencij sosedov, šla bova na nujno breme. Samo kako?

Dragi Franček, je zaupljivo rekla Franca: vsak dan 2 dl manj, jaz pa ne grem več k frizerju vsak 10. dan, ampak vsak 20. dan. Kopalke bodo kar dobre še od lani, ti pa nobenih novih srajc. Tako je rekla Franca. Škoda, da se tudi soseda Milka ne ravna po najinih načelih. Pa še nekaj sem predlagal. Imava sorodnike v daljnem svetu, kaj pa če bi šla k njim, saj bi šlo na devizne stroške, ne bi porabila dinarskih sredstev? In veste, kaj mi je še rekla Franca? »Ja, Franček, kdo bi pa to še verjel, da ne bova porabila najinih deviz!« Je ta Franca od hudiča. Ali pa tudi ne.

Pojdeva in nobenih besed, sem se opogumil. Pa pravi Franca: »Če bo honorar, greva za 5.140, to se pravi, da greva za 5 dni, za deset dni bi bilo po domačih cenah 7.800, za 5 dni je 3.900, za ostalih 5 dni, pa bo poskrbela inflacija.« Na kaj vse misli moja Franca! Zakaj

se ona ne piše Milka? Ona bi vse že poprej predvidela, ne šele, ko je vse končano. Franca, Franca, zakaj nisi Milka! Sij bi bilo isto. Spet bi nastradal jaz.

Torej, kaj je, Franca? Greva ali ne, na dopust? Seveda greva, Franček. Ko nama bo zmanjkalo denarja, bova zaprosila za solidarnostno pomoč. Vem, da boš vprašal, od koga. Od sosedov, ki kaj imajo. Ali misliš, da si bo kdo upal reči ne? Če bo treba, pa bova uvedla samopriskupke. Verjemi mi, na to še vedno padejo.

Franca, ta Franca in vaš Franček iz Kopra.

Nanosove
vesti

Nanosove vesti, priloga časopisa Mercator, glasila delavcev in kmetov SOZD Mercator
Ureja uredniški odbor
Odgovorni urednik priloge
Sergej Paternost (telefon: (067) 21-441)

Dolenjski tozd obnavlja iz lastnih sredstev

Ljuba Suković – M. Velepreskrba, TOZD Standard
Novo mesto

Otvoritev pod Gorjanci

M-Velepreskrba, TOZD Standard iz Novega mesta je v soboto 2. julija letos, predala namenu nanovo urejeno prodajalno v vasici Gaberje pod Gorjanci. Planinci jo nedvomno poznajo, saj se tu začne markirana pešpot na Gorjance in njihove znane planinske in izletniške točke, kot so Krvavi kamen, Miklavž, Gospodična, Trdinov vrh itd.

Zunanji izgled objekta je v planinskem slogu, ki se prav poda krajem, kjer so se »dogajale« Bajke in povesti o Gorjancih znane po pisatelju Janezu Trdini.

Celotna naložba za preureditev, nadzidavo in premostitev struge potoka je znašala 11 milijonov dinarjev, vse iz lastnih virov financiranja, to je iz sredstev, namenjenih za investicije, in sredstev za investicijsko vzdrževanje tozd Standard. To pomeni, da so bila dela izvedena brez pomoči kreditov in brez združenih sredstev sozda Mercator.

Naložba ni velika v primerjavi s predhodno – PC Ločna, vendar je za kraj, ki je tako odmaknjen v področje Gorjancev od najbližjih centrov Brusnic in Novega mesta, velikega pomena, saj je poslovalnica do zdaj životarla v majhnih starih in dotrajanih prostorih.

Ob otvoritvi se je zbrala množica krajanov, ki so prišli tudi iz oddaljenih zaselkov Gorjancev. Zbranim je o pomenu nove trgovine spregovorila predstavnica krajevne skupnosti Gaberje, ki je na kratko orisala razvoj kraja in njegov zgodovinski pomen med NOV ter izrekla zahvalo našemu tozdu

za prispevek k razvoju kraja. Ključne preurejene trgovine je poslovodji Zvonetu Cunku izročil direktor tozda Standard, Ciril Jarnovič, ki je zaželel kolektivu čimveč delovnih uspehov.

S preureditvijo in nadzidavo poslovne stavbe so se razpoložljivi prodajni prostori podvojili in znašajo skupaj s skladiščnimi 190 m². Načrte so izdelali v Mercator-Tehni, tozd Investa iz Ljubljane, izvajalec del pa je bilo SGP Pionir iz Novega mesta.

Gradbena dela so pričeli v oktobru 1982, zaključek pa je bil predviden že za 1. maj 1983, vendar so se dela pri opremljanju in usposobitvi prostorov zavlekla, zaradi česar je bila uradna otvoritev za praznik borcev.

Prodajalna Gaberje je imela v prejšnjem letu 16,3 milijona din realizacije, za letošnje leto pa ima planirane za 20% več, vendar bo v novih razmerah dela bržkone presežena.

Preureditev je bila nujna tako iz varnostnih kot iz poslovnih razlogov, saj se je s povečanjem prodajnih in skladiščnih prostorov razširil tudi izbor blaga.

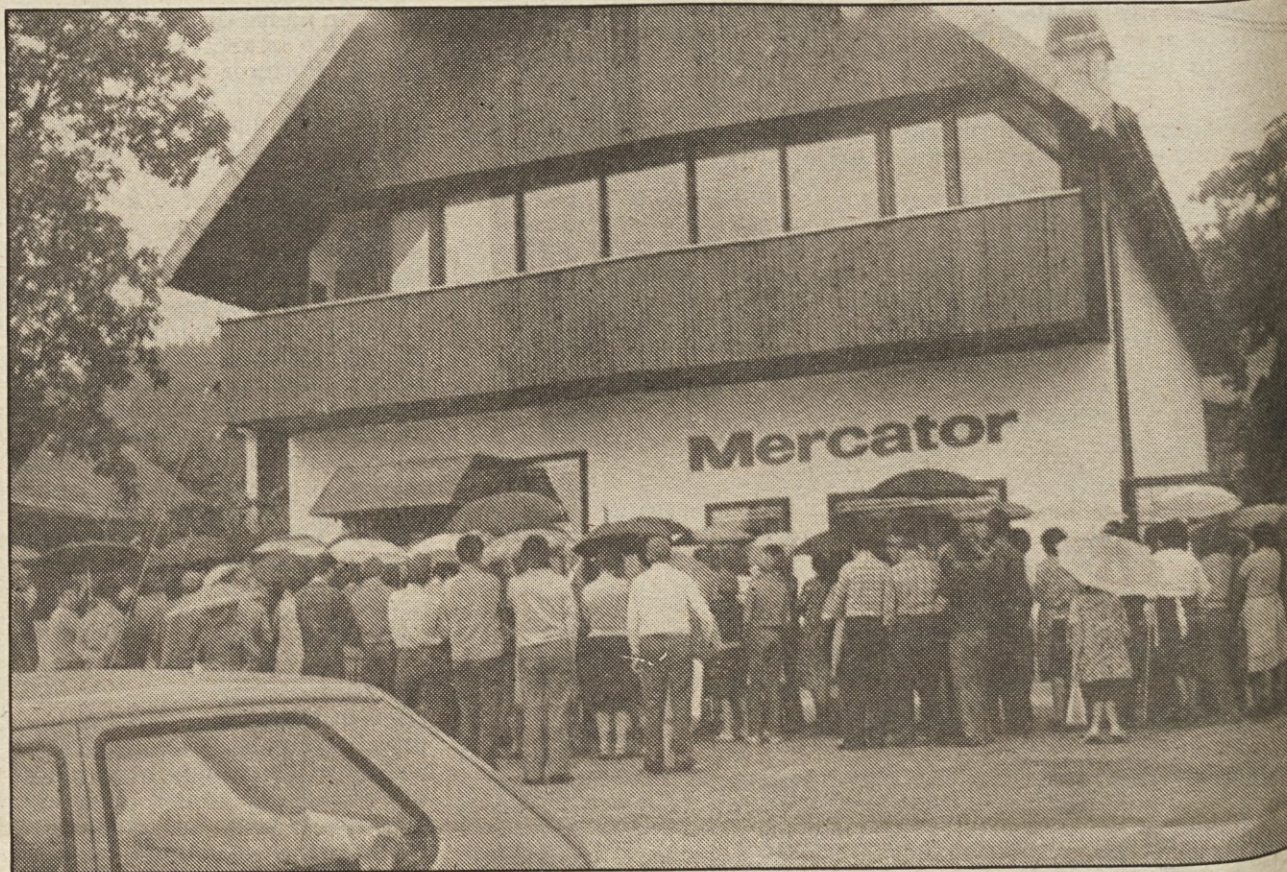
V pritličju je lepo urejena samo-

postrežna trgovina z delikateso, prodajo kruha, sadja in pakiranega mesa ter mlečnih izdelkov, ki je bila ta dan založena med drugim tudi s pralnim praškom, detergeni za pomivanje posode, zobno kremo, čokolado, kavo in mesom.

Leseno stopnišče vodi v prvo nadstropje, ki je namenjeno pro-

Predstavnik Kraša izroča darilo kupcu s polnim nahrbtnikom.

Adaptirana prodajalna M-Velepreskrbe TOZD STANDARD v Gaberju pod Gorjanci.

Pridobitev v Metliki

Pred petnajstimi leti je bila na križišču Ceste bratstva in enotnosti s cesto, ki pelje v Črnomelj, v Metliki zgrajena samopostrežna trgovina, ki je takrat sicer zadoščala bločnemu naselju v bližini. Danes pa je postalo breme oskrbe tistega dela Metlike, ki se je prav v zadnjih letih močno razvil, za samopostrežno preveliko, zlasti še, ker se je v njej ustavljalo zaradi bližine prometne poti, veliko potnikov, pogosto pa so kupci prihajali tudi z one strani Kolpe. Izboljšanje oskrbe občanov v tem delu mesta je bilo zato nujno, opredeljeno pa je bilo tudi med temeljnimi cilji srednjeročnega plana občine.

Sredi marca so zato sredi novega naselja blokov in individualnih hiš v Šestovi ulici zasadili prve lopate za novo samopostrežno trgovino, ki bi razbremenila že obstoječo trgovino, sicer edino v tistem delu Metlike. Objekt se kljub neugodnim razmeram, ko je akumulativna sposobnost maloprodajne trgovine izredno slaba, zrasel v izjemno krtkem času – v štirih mesecih, torej v dogovorjenem roku in, kar je še pomembnejše, po dogovorjenih cenah.

Samopostrežno Šestova, tako so jo poimenovali po ulici, v kateri stoji, so v tozdu M-Rožnika Metlika odprli 15. julija. Investicijska vrednost novogradnje je znašala dobrih 14 milijonov dinarjev. Poleg lastnih sredstev tozda Metlika in združenih sredstev sozda Mercator so s krediti pomagali še Marles, dobavitelji opreme, Mercator Interna banka ter Ljubljanska banka, Temeljna Dolenjska banka Metlika.

Samopostrežna z bifejem ima 277 m² uporabnih površin, od tega 132 m² prodajnih prostorov, 84 m² je namenjeno skladiščem, 66 m² pa je pomožnih prostorov. V trgovini se je moč oskrbeti z izdelki osnovne preskrbe, z živili in delikateso, manjša pa je izbira galanterijskega blaga in gospodinjskih potrebščin.

Prejšnjim sedemindesetdesetim zaposlenim v tozdu Metlika se je pridružilo še 10 prodajalcev, ki so letos končali šolanje in so bili vso učno dobo njihovi učenci, kar je v današnjem času, ko postaja brezposelnost vse bolj pereč problem, zelo pomembno.

Kot je po dobrem mesecu poslovanja povedala poslovodkinja Sonja Čečelič, je založenost trgovine glede na razmere, kakršne vladajo na trgu, dokaj dobra. Odločili so se, da bodo kar najbolje sodelovali s svetom potrošnikov ter tako izbirali oziroma ponudbo prodajnih artiklov sproti prilagajali potrebam in željam kupcev naselja.

Ob otvoritvi se je zbrala precejšnja množica domačinov in okoličanov. Vse foto: Ljuba Suković

Na tekstilnem oddelku je bila vrsta pred pultom z nogavicami.

daji tekstila, pohištva, bele tehnike in galanterije, ter v skladišče za drobno železnino, barve ipd. Tu so urejene tudi garderobe in sanitarije za delavce in pisarniški prostor.

Za žejna grla in proti prehladom so s poskušnjo svojih izdelkov pred trgovino poskrbeli naši dobavitelji M-Agrokombinat Krško, Fructal Ajdovščina, Badel Zagreb in Radenska s STILOM. Za prvih pet kupcev z večjim računom pa je poskrbel Kraš iz Zagreba z ličnimi darilnimi paketi svojih priznanih kakovostnih izdelkov.

Kupci so nadvse zadovoljni odhajali iz trgovine, čeprav so zaradi gneče malo dlje stali v vrsti za kavo in nogavice.

Iz poslovnega poročila M-Kopitarne Sevnica

Po biltenu M-Kopitarne

Dobili mednarodno posojilo

V začetku letošnjega leta smo, po daljšem zamuja-
nju, uspeli dokončno nabaviti opremo po investicijs-
kem programu za preusmeritev proizvodnje obrata
pet v proizvodnjo lesenih ortopedskih podplatov za
izvoz. Na novih strojih pa proizvodnja še ne teče, kot
smo pričakovali. Pojavljajo se napake na strojih, pa
tudi na novo sprejeti delavci, ki delajo na teh strojih,
nimajo delovnih izkušenj.

Ker smo v letošnjem letu dobili
še izredni mednarodni kredit v
vrednosti 58.000 US \$ za nabavo
opreme za proizvodnjo lesene
obutve za izvoz, moramo vsi zapo-
sleni vložiti vse sile, da bo proiz-
vodnja stekla brez zastojev, da bo
stroji polno izkoriščeni, da se bo
produktivnost povečala. Skr-
beti moramo za boljše izkorišča-
nje surovin in materiala. Le tako
bomo lahko pokrivali obvezo za
izvoz naših izdelkov, kar je bil po-
gaj za pridobitev kreditov.

V prvem polletju letošnjega leta
smo izvozili za 18.940.070 din (po

tečaju ZIS), ka je le 40% letnega
plana. Možnosti za izpolnitev let-
nega plana imamo, saj so pogodbe
za izvoz v II. polletju že sklenjene
v vrednosti 21.232.895 din (po te-
čaju ZIS), samo realizirati jih mo-
ramo.

Produktivnost je v primerjavi z
letom 1982 za celotno podjetje na-
rasla za 2%, razen v obratu kopit,
kjer je za 6% nižja.

Veliko pozornost bomo morali
posvečati boljšemu izkoriščanju
lesa in ostalega izdelavnega mate-
riala, saj je analiza za prvih šest
mesecev pokazala, da je izkoristek
precej slabši v primerjavi s prejš-

njim obdobjem oziroma s planom.
Vse to se pokaže tudi pri rezulta-
tih poslovanja v obdobju I.-VI.
1983. Materialni stroški so v pri-
merjavi z lanskim polletjem na-
rastli kar za 60%, skupni prihodek
samo za 42%, tako da je dohodek
višji le za 16% in znaša 84.428.990
din.

Prav tako so se povečale obresti
na kredite in obveznosti iz dohod-
ka, tako, da znaša čisti dohodek za
prvih 6 mesecev 54.906.777 din,
kar je za 1% manj kot v enakem
obdobju lanskega leta. V bodoče
moramo še bolj paziti, da se zaloge
surovin in materiala ne bodo ne-
smotno povečevale, ker nam ve-
žejo obratna sredstva. Ker lastnih
sredstev nimamo, najemamo kre-
dite, za te pa plačujemo visoke
obresti, saj je od 10. 7. 1983 dalje
obrestna mera 34%.

V prvem polletju 1983 smo
ustvarili 16.511.517 din pozitivne
razlike, kar predstavlja 7% aku-
mulacije na lastno ceno. Vsi obrati
so poslovali pozitivno.

Nada Senica

Preskrba v izrednih razmerah

Naloga SLO in DS

Priznanje M-STP Hrastnik

V prvi polovici letošnjega leta je bil na obisku v naši
delovni organizaciji glavni republiški inšpektor za
področje SLO in DS, tovariš Klemenčič, s svojim
sodelavcem, inšpektorjem tovarišem Glavnikom.

Pregledala sta obrambni in var-
nostni načrt naše delovne organi-
zacije. Inšpekcijski pregled je za-
jel obdelavo vseh sestavin
obrambnega in varnostnega načr-
ta z vidika čimboljše preskrbe ob-
čanov v razmerah racioniranega
preskrbovanja v neposredni vojni
nevarnosti oziroma sami vojni.

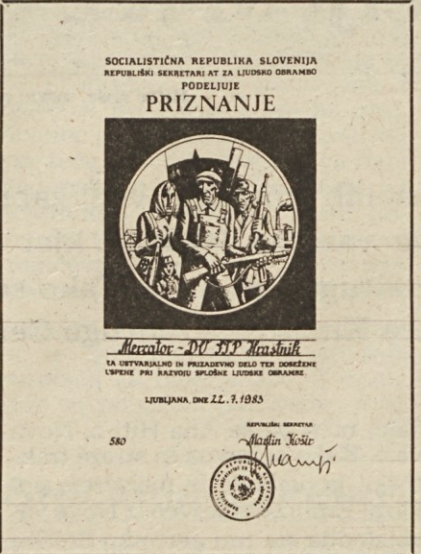
Preverjeno je bilo, kako imamo
urejene ter usklajene samouprav-

ne splošne akte z novim zakonom
o SLO in DS. Pregledani so bili
dokumenti, ki v naši delovni orga-
nizaciji opredeljujejo naloge s po-
dročja SLO in DS.

Inšpekcija republiškega sekre-
tariata za SLO in DS, s katero so
sodelovali tudi tovariši iz občin-
skega oddelka za ljudsko obram-
bo, oddelka za notranje zadeve ter
poverjeništvu za trgovino in pre-
skrb priobmočine Hrastnik, bistvenih
pripomb na organizacijske te
ostale rešitve, kakor tudi na nor-
mativno usklajenost z veljavno za-
konodajo ni imela.

Na seji komiteja za SLO in DS
smo obravnavali ugotovitve in-
špekcije. Izhajajoč iz dejstva, da
smo bili pohvaljeni, smo sprejeli
sklep, da delovna organizacija
kandidira za pridobitev priznanja,
ki ga podeljuje republiški sekreta-
riat za ljudsko obrambo SR Slove-
nije za ustvarjalno in prizadevno
delo ter dosežene uspehe pri raz-
voju SLO in DS.

Priznanje nam je bilo podeljeno.
Sprejel ga je predstavnik DO,
predsednik komiteja za SLO in
DS na skupnem zasedanju vseh
treh zborov občinske skupščine
Hrastnik, 20. julija letos. Priznanje
se podeljuje ob dnevu vstaje slo-
venskega naroda.

Drugi o nas

Drugi o nas

Drugi o nas

Storitve

Delo, 16. 8. 1983
Dušan Grčar piše v Delu, da je
popravilo plinskega štedilnika v
koprskem Trgoavtu trikrat dražje
od novega štedilnika. Na računu
ni bila napisana specifikacija, po-
raba materiala, nič ur, le končni
znesek - 11.380,00 dinarjev. Po
pritožbi stranke so v Trgoavtu
priznali, da so se zmotili in račun
znižali za 6.608,00 dinarjev, hkrati
pa na stari račun pripisali, kakšno
delo so opravili ter da upoštevajo
dobropis. Stranka pa se tudi s tem
zneskom ni strinjala in vse pove-
dala tržnemu inšpektorju. Kmalu
po obisku inšpektorja so stranko
vključno poklicali v Trgoavto, ter
ji sporočili, da ji ne bodo nič zara-
čunali. Zakaj? Hvala bogu, da ne-
katere naše delovne organizacije
in tozdi še vedno ne upoštevajo
samoupravnega sporazuma o
združitvi v SOZD...

Kmetijstvo

Dolenjski list, 11. 8. 1983
A. Železnik piše, da je v sevn-
škem kmetijstvu nad 115 milio-
nov dinarjev škode zaradi neurja
in toče. Uničen je skoraj ves
hmelj, zato bo sevniški tozd ob vse
izvozne ugodnosti, saj so namenili
88 ton hmelja sorte goldin izvozu.
Toča pa je zapustila le štrclje v
nasadu prvovrstnih jabolk, ki jih
je kombinat v Dobravi nad Loko
namenil za izvoz. Škoda v sevn-
škem nasadu istega kolektiva zna-
ša do 2,75 milijonov dinarjev. Občin-
ska komisija je ugotovila, da je
agregat kmetijstvu.

Dolenjski list, 28. 7. 1983
R. Bučar piše, da je bilo v štirih
sevnjskih in treh posavskih občin-
ah od 20. julija odkupljenih 3.421
ton pšenice, odkup pa še traja.
Larsikje je bila akcija znatno
pešnejša od lanske, večji pa so
kadi hektarski pridelki. M-Kmetij-

ski kombinat Sevnica je doslej od-
kupil 90 ton pšenice, vendar od-
kup še traja. Po republiškem pla-
nu naj bi oddali v tej občini 150
ton pšenice. Letošnja akcija je pri-
bližno enaka kot lani, s tem, da so
vložili vanjo več priprav, saj so lju-
dje iz zadruge stali domala za vsa-
kim kombinat, ki je žel in sproti
podstavljali vreče.

Dolenjski list, 28. 7. 1983
Prvotno so gojili kumarice za
vlaganje - v kamniški Eti namreč
le v okolici Studenca v sevnjski
občini. Letos pa imajo nove proi-
zvajalce tudi na območju KS Bo-
štanj in Loka. Eta odkupuje I., I.,
in III. vrsto, pri čemer prvovrstne
ne smejo presegati šest centime-
trov v dolžino, kar opozarja na
nujnost vsakodnevnega pobira-
nja. Tovornjak sevnškega kmetij-
skega kombinata (Mercator) jih je
minulega tedna pobral že drugič.
A. Ž. se je pogovarjal tudi s pride-
lovalko Miro Gričarjevo, ki meni,
da se bo še več zasebnikov odloči-
lo za pridelovanje kumaric za vla-
ganje, tako da bo tovornjak dobil
nove vmesne odkupne postaje.

Dnevnik, 6. 7. 1983
Pod naslovom »Prizadevanje za
polne mesnice« lahko preberemo,
da je za normalno preskrbo v me-
snicah cerkniške kmetijske zadru-
ge potrebno tedensko zaklati 8 do
10 glav živine (koljejo v Postojni).
Ob današnjih cenah, vse dražjih
krmljih, različnih nesorazmerjih,
ki tepejo pridelovalce, je to vse
težje delo. V občini je kar 900 koo-
perantov, ki oddajajo živino in vse
je treba obiskati in se z njimi do-
meniti za oddajo. Lastniki jo pro-
dajajo po 240 dinarjev za kilo-
gram, v mesnici pa jo lahko letno
odkupijo 50 kg po 223 dinarjev. V
zadrugi imajo tudi prakso, da vsak
lastnik živali lahko prisostvuje tu-
di pri klanju in tehtanju, da ne bi
imeli pomislekov o goljufanju. Za-
druga plačuje kmetom toplo te-
htanje in nosi tudi kalo klanja;
med toplim in hladnim mesom je
tudi do 6% razlike.

Gostinstvo - turizem

Dolenjski list, 11. 8. 1983
V anketi o turizmu je sodelovala
tudi Milica Jelez, vodja recepcije v
hotelu Sremiču v Krškem, ter po-
vedala, da je hotel 85 procentno
zaseden. Petino gostov predstavl-
ljajo tujci, predvsem Američani,
ki sodelujejo pri remontu v jedr-
ski elektrarni. Po njenih napove-

dih bo za hotel letošnja sezona do-
bra.

»Lesninar«, julij - avgust
Maja je kadrovsko-socialni od-
delek DS Lesnine organiziral se-
minar za poslovanje trgovine s po-
hištvom na Vrhniki v hotelu Man-
tova. Povzemamo mnenje dveh
udeležencev seminarja: Adam Su-
bašič iz Tuzle je imel pripombe le
na hotel Mantova na Vrhniki - v
tem hotelu so udeleženci seminar-
ja prenočevali in imeli plačan pol-
ni penzion - zaradi skupnega stra-
nišča in kopalnice za deset sob. An-
te Stipšič pa je povedal, da je v
hotelu Mantova bil že pred 25 leti
in predstavljal si je, da bi moral
biti takšen hotel danes vsaj dva-
krat boljši.

Gospodarstvo

Dolenjski list, 4. 8. 1983
V ribniškem gospodarstvu je
več dolžnikov kot upnikov, saj
dolgujejo okrog 900 milijonov di-

narjev kratkoročnih kreditov. Tu-
jini dolgujejo blizu 83 milijonov,
domačih dolgoročnih kreditov pa
je 286 milijonov dinarjev. Relativ-
no je najbolj zadolžen Mercatorjev
TOZD Jelka, ki za blagovnico dol-
guje 55 milijonov dinarjev. Nobe-
na ribniška delovna organizacija
ali tozd pa polletja ni zaključila z
izgubo.

Maloprodaja

Dolenjski list, 28. 7. 1983
»Trebanjska preskrba pod lu-
po« je prispevek I. Z., ki piše, da
prehrambena bilanca trebanjske
občine za leto 1983 predvideva
delno pomanjkanje. Oskrba z
osnovnimi živili je bila dobra, če
izvzamemo meso v prosti prodaji:
za nekatere izdelke pa je prodaja
omejena, čeprav jih ni primanjko-
valo. Dovolj je bilo na zalogi kruha
in mlečnih izdelkov, razen sira.
Kave pa v prvem polletju skoraj
niso videli. Bencina in nafte je do-
volj, pač pa je še vedno težko dobi-
ti petrolej za kosilnice in kurilno
olje. Po uvedbi kartončkov, nor-
malno poteka tudi prodaja plina.

Drugi o nas

Drugi o nas

S premogom, ki ga v občini pora-
bijo po 5000 ton na leto, gre težje.
Dobave so manj redne, ker doba-
vitelj - Mercatorjev TOZD Gradi-
šče - nima dodatnih sredstev za
sovlaganje v rudnika Banoviči in
Kolubara, od koder prihaja premog.

Nedeljski dnevnik, 10. 7. 1983
Draga Klemenc iz Ljubljane pi-
še v rubriki »Pritožno knjigo, pro-
sim«, da je za kupca vse dobro,
tudi 14 dni star jogurt, ki ga je
kupila v Šmarjeških toplicah, kjer
je bila na dopustu, v Mercatorjevi
trgovini pri mostu. Prodajalka ji je
zagotavljala, da je jogurt svež in da
so ga pripeljali pred pol ure. Ker
ni imela očal je verjela prodajalki
in kupila več lončkov; šele doma
je videla, da je jogurt, ki ga je ku-
pila ta dan, to je 22. junija, star
natančno 14 dni - datum na po-
krovcu je bil 8. 6. 1983. Seveda je
bil jogurt neužit. Jeza tovarišice
Klemenc je verjetno popolnoma
splahnela, ko je čez en mesec bra-
la o svoji smoli.

Dnevnik, 6. 7. 1983
Miši v trgovini - prebiranje po-
ročil sanitarnih inšpektorjev je po-
gosto prav zanimivo. Kaže nam-
reč, da imamo precej sreče, da ne
pride do večjih zastrupitev in
podobnih obolenj, razlog pa je
skoraj vedno nečistoča. Odločbo o
popolni zatistitvi talnih oblog in
deratizaciji so morali izdati v Mer-
catorjevi trgovini na Grablovčevi

ulici, kjer so ugotovili, da so trgo-
vino obiskovale tudi miši. Prihaja-
le so iz kletnih prostorov stano-
vanjskega bloka, pot pa so našle
skozi odprtine za povezavo hladil-
nih naprav v trgovini.

Tednik, 30. 6. 1983
Pod naslovom »Tisk in trgovci«,
K. D. piše, da so komunisti delov-

ne organizacije M IP Ptuj na pro-
blemski konferenci o dohodkov-
nem povezovanju med trgovino in
proizvodnjo med drugim opozorili
tudi na pisanje sredstev javnega
obveščanja o nesposobnostih tr-
govine, da bi zagotovila zadovolj-
vo oskrbo. Menijo, da je vse pre-
več kritik na rovaš trgovine, vse
premalo pa poročajo o težavah, ki
jih imajo trgovci pri zagotavljanju
oskrbe, ker mnogokrat prejmejo
le 10% od naročene količine blaga.
Ptujski MIP je za potrebe cele se-
verovzhodne Slovenije prejel le ti-
soč tub zobne kreme. Ob taki koli-
čini zobne kreme o pravični razde-
litvi le te niti sanjati ne moremo...

Večer, Tednik, 11. 8. 1983
Osem let stara želja se je uresni-
čila, piše J. R., saj so v Ormožu
predelali namenu 1.380 m² pokri-
tih skladiščnih površin, kar je ve-
ljalo 50 milijonov dinarjev. Novo
skladišče je plod dobrega sodelo-
vanja med občinsko skupščino M-
Zarja ter republiškim komitejem
za tržišče in splošne gospodarske
zadeve. KB Maribor je prispevala
24 milijonov, SoB Ormož 6 milio-
nov, ostalo pa so združena sred-
stva sozda Maribor in delovne or-
ganizacije M-Zarja Ormož. DO M-
Zarja Ormož ima sedaj 54 prodaj-
aln na območju občine Ormož,
štiri prodajalne pa v občinah so-
sednje republike. Večina je po-
trebnih obnovitve. Ob ustanovitvi
pred 20 leti delovna organizacija
ni imela lastnega prostora, danes
pa jih ima čez 7800 m². Novi skladi-
ščni prostori pa pomenijo v
strukturi prodajnih prostorov 20
procentno povečanje.

Delo, Dnevnik, 7. 7. 1983
Na trgovski šoli čedalje manj
novincev- predlani se je vpisalo
na Šolski center za blagovni pro-
met 240 novincev, leto pozneje sa-
mo 210, za letošnje šolsko leto pa
je prijavljenih samo 170 novincev
in od tega samo 60 do 90 prodajal-
cev, to pa je premalo, da bi pokrili
potrebe trgovskih organizacij.

Praznovanje v Cerknici

Vesna Bleiweis

Šeste Kmečke igre v organizaciji M-KZ Cerknica

Hitre kose, mrzle rose... tekmovanje v klasičnem načinu košnje.

Slavnostna povorka okrašenih kmečkih voz, zapravlživčkov in traktorjev je krenila proti središču Nove vasi na Blokah, kjer ima sedež ena od sedmih zadrugnih enot Kmetijske zadruge Cerknica. Tako so se začele že tradicionalne Kmečke igre, ki jih organizira Kmetijska zadruga Cerknica.

Začele so se z vriskanjem in harmoniko. Igre pomenijo praznik za delavce in kmete – zadrugnike, če ne že za celo cerkniško in loško dolino z bloško planoto vred. Zbrana množica gledalcev je navdušeno spremljala potek tekmovanja v različnih veščinah, ki še danes pomenijo vsakdanja kmečka opravila. Dodali pa so jim še nekaj sodobnejših veščin kot vlečenje vrvi, kolesarjenje čez drn in strn in ježo težkih, delovnih konj. Približno 4500 obiskovalcev prireditve je uživalo v merjenju moči močnih mož, ki so vlekli vrv, vzpodbujali kosce, žanjice in grabljice, navijalo za gozdarje in traktoriste, ko pa so se čez drn in strn pognali konji, za njimi pa še kolesarji, je množica kar vzvalovila in navdušenega vzklikanja ni bilo konca.

Letošnja povorka je štela približno 30 vozil, med njimi je bila zlasti zanimiva kočija iz leta 1919, ki jo je v parado poslal igralec Boris Kralj. Najmanjši voziček pa je vlekel Pavličev osel, ki je po besedah uradnega napovedovalca simboliziral tudi nekaj »ukrepov od zgoraj«. Organizatorji prireditve pravijo, da tako velike povorke doslej še ni bilo.

Prireditev je organizator izkoristil tudi za slovesno izročitev diplom in priznanj, ki so jih rejci živine, člani zadruge, prejeli za plemenske živali na novosadskem sejmu.

V tekmovalnem delu so se med seboj pomerile ekipe zadrugnih enot iz Nove vasi, Cerknice, Loške doline, Begunj pri Cerknici, Cajnarjev – Žilc, Unca in Grahovega. Ekipno je zmagala ekipa zadrugne enote Nova vas, drugi so bili tekmovalci iz Cerknice tretji iz Cajnarjev – Žilc, sledili pa so jim tekmovalci iz Unca, Loške doline, Grahovega in Begunj.

Hitra kosa, mrzla rosa, rada travca se kosi... so lahko prvi zapeli kosci iz Žilc, sledili so jim Begunjčani in tekmovalci iz Loške doline. Grabljice pa so pokošeno travo zgrabile v kopice takole: Prve – tekmovalke iz Cerknice, druge – iz Nove vasi in tretje – iz Loške doline. Oves je najhitreje požela Danica Petrovič iz Cerknice, takoj za njo je srp odložila Angelca Hiti iz

Žilc, nato pa še Ana Hiti iz Nove vasi. Kako se ravna in streže traktorju, je najbolje in najhitreje pokazal Emil Zabukovec iz Nove vasi, sledila sta mu Jeronim Steržaj iz Unca in Alojz Avsec iz Loške doline. Najmočnejši fantje in moške so doma iz Nove vasi, malo manj močni so v Cerknici in Uncu. Le sekaj, sekaj smrečico... je veljalo za prvake v gozdarskih veščinah iz Nove vasi, sledili so jim Cerkničani, le malo za njihovim pa je padel tudi hlood zadrugnikov iz Unca. Grahovski tekmovalci, Janez Gornik, pa je prvi pridiral skozi cilj konjskih dirk. Sledil mu je Andrej Rok iz Žirovnice in kot

tretjega je konj Cigan prinesel v cilj Poldeta Kočevarja iz Nove vasi. Biciklisti so se z vožnjo čez drn in strn (dirkalna kolesa niso ravno primerna za travnik) odrezali takole: 1. Franc Gliha, 2. Omerzel Zvone, 3. Roman Šarh. Četrta je v cilj pripeljala drobna, štirinajstletna Mateja Gliha, edina predstavnik nečnega spola v tej znameniti dirki.

Tekmovanje se je končalo pozno popoldne, nadaljevalo pa z obvezno veselico do jutranjih ur. Za sladkosnede obiskovalce so članice aktivna kmečkih žena pripravile izbiri potic in peciva, da so se šibile police. Šlo je za med! Domačega

Zapravlživček v povorki

Mercator na Notranjskem

kruha in potic si le redkokdo še napeče sam.

Praznik zadrugnikov cerkniške občine pa ni namenjen samo merjenju moči in spretnosti, temveč je združen z obiski zamejskih Slovencev. Kmetijska zadruga namreč že vrsto let sodeluje z zadrugniki iz občine Dolina pri Trstu. Zato so predstavniki te občine in zadrugnikov stalni gostje na prireditvi, naši zadrugniki pa jim obiske vračajo. Občina Dolina pri Trstu je slovenska občina, ki ji širitev tržaške industrijske cone jemlje zemljo tako, da so njeni kmetje v resnici »kmetje brez zemlje«. Zato so sklenili na nadomestnih zemljiščih, predvsem na hribovitih predelih (približno 136 hektarov) rediti plemensko živino. V ta namen so ustanovili svojo zadrugo (27 članov) in bili dolgo bitko z italijanskimi oblastmi, da so zadrugo sploh lahko registrirali in začeli delati. To pa je že druga zgodba, ki ne sodi v zapis o cerkniškem praznovanju.

Dodajmo pa tole: v prihodnje bi na takem praznovanju želeli videti tudi nekaj narodopisnih značilnosti cerkniške in loške doline. Saj so zgodbe o slivniških coprnica, bloških smučarjih in zgodbe o cerkniških vodah pa polharjih še žive. Le malo je treba pogledati k

Polde Kočevar, krajevna znamenitost vodi parado delovnih konj

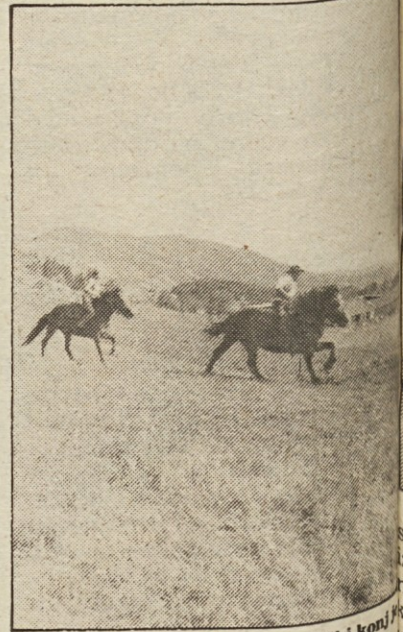
staremu Valvasorju in povprašati strokovnjake, ki se s tem ukvarjajo. Potem bodo ta in tej prireditvi podobne uživale ugled tudi zunaj domače doline, zato pa nam tudi gre, kajne? Bloke z loško in cerkniško dolino zaradi naravnih lepote in znamenitosti to tudi zaslužijo.

Vse, kar srce si dobrega obeta... – prispevek aktivna kmečkih žena

S kolesom čez drn in strn – ena od tekmovalnih veščin

Konjički škrebljajo... tudi kmečki konji lahko »dirkalni«

Osel, igrača otrok domačina Pavliča – znamenitost Nove vasi. Vse foto: Vesna Bleiweis

Počitniško potepanje ob Celovški cesti ali kje so tiste gostilne

Vesna Bleiweis

Oja, kdor bo tam mimo šel, vsak bo takoj spoznal...

Počitnice so že zato, da... delamo tisto, kar sicer ne. In ker sem fanatičen pripadnik firme: kupujem samo v njenih trgovinah, jem samo proizvode njene industrije, zahajam samo v njene oštarije. Od Centra do Dravelj, povsod mi leže, jih najdeš z lahkoto, jih najdeš miže.

Sredi srca Evrope, Evropa

Dunajska kavarna. Bela kavica, dišeče zapečen rogljič, opravičljiv časopis v zgodnjem dopoldnevu. Opoldansko zatišje. Ob petih čajček, kavica, drobno pecivo, šilce češnjevca, damski krožki. Proti večeru resni gospodje, z nekaj manj resnimi damicami, kozarec, dva izbranega vinca, nekaj vročih ljubezenskih priseg, v kotu par tuberkuloznih in alkoholiziranih bohemov. Natakariji fini, uglajeni, v brezhibnih čistih oblekah. Izza blagajniškega pulta se iz čipk smehljata kot jabolko gladki okroglini. Neopazno, nevsiljivo med gosti drsi lastnik kavarne, se globoko prikloni pred stalnimi gosti, pokramlja in neslišno oddrsi dalje.

»Ajde reci ti meni koja i kakva si ti žena, da sedi sama?« To je bil najbrž uvod v zapeljevanje. Sedel je k meni in me hotel posiliti s pijačo. To je bilo za začetek, kajti na ostalo bi morala verjetno pristati sama. »Gubi se, ostavi ženo na miru!« govori v oguljeno in zašepahano pingvinsko obleko odet natakarij in mi mežika. Prinese pijačo, ki jo je naročil tudi zase. Vsak, ki gre mimo mežika. Ugibam ali ima napako, ali pa bi morala iz tega razbrati v bralnicah napisan namig. Nenadoma opazim, da tudi moški, ki sedi nasproti, mežika. »Ta dva tega nista prinesla iz vojske«, si mislim in nenadoma mi je bilo jasno, da bi lahko dobro vnovčila svoje zanesljivo zdravstveno

namenjeno meni z 0,5 encijana vred. »Madona, punca rukn ga. Pol je vse laži.« »Mimi a si vidla konkurenco?« »Jaz ne stanujem v Kolizeju.« »Nč hudga, pa še boš. Časi so tok zajeban, da nkol ne veš kuga bo jutri.« Mimi medtem mežika točilnemu. Ta mirno njenemu kavalirju vrne od stotih le za petdeset jurjev drobiža. Z rokohitrsko spretnostjo ga Mimi iz kavalirjevega žepa preseli na varn, v svojo torbico. »Danes nisi nikoli zadosti predviden« mi pojasni, ko opazi moj pogled. »Fikret se opet zajebao. Napravio šesto dete. Da ti ga napravim?« beza vame »Dobar sam ja za te stvari!« V hipu mi postane jasno, zakaj revolucije ojeklenijo proletarijat in zakaj je jekleno kladivo njen simbol. Zanjejo pa itak natakariji.

Dekle je po pivo šlo... pod Halo Tivoli

Še nekaj metrov naprej. Hlad. Košati kostanji. Mrzlo pivce. Z vrta štejem marke, ki se valijo proti morju in v Narodno banko. Še trije se pripeljejo mimo in moj delež državnega dolga bo v celoti poravnani. »Malo točeno«, naročim. »Vam bom prinesla kar steklenico, videti ste hudo žejni,« se mimogrede počoha med stegni, dregne v nos in odvihra. »Spozna se na goste,« mimogrede ugotovim, ko vidim, kako si pred mojim sosedom malo bolj kot je potrebno odpne bluzo in srkne iz njegovega vrčka. »Vas bom jaz postregel, tovarišica. Malo se ga je nalila, saj veste, dan je dolg,« se pred menoj prikloni bleščeča bela srajca. Spijem, plačam, se zahvalim. Natakarij tudi.

Majolka bod pozdravljena...

Senčka, le sem in tja se oglasi kak len ptičji čiv-čiv. Mir. »Ponudimo vam lahko... običajni tarantata in hišno posebnost.« Sprijaznim se s hišno posebnostjo. Potem ugotovim, da so to cinki masti na kurjem ajmohtu. Kura pa je zagotovo bila domača, saj galofakne nimajo toliko masti. Uživam mir, ne motijo niti gosti, niti natakariji. Razmišljam o dolgočasnem večeru, ko sedeo za bližnji mizo štiri omare. Spominjajo me na omaro moje babice. Široka, nerodna omara, na vrhu pa je čepela zdrakslana lesena krogla. Gledam jih, in vedno bolj mi gre na smeh ob tej svoji asociaciji. Prisegla bi, da je bila krogla na babičini omari izdelana iz polnega lesa. Zalotim se pri priseganju, da so tudi krogle na

teh štirih omarah polne. Smeha ne morem več ustaviti. Iz previdnosti položim roko čez usta in se režim v dlan. Spreleti me oster pogled ene od omar. Komaj zadržujem krohot, ki se poraja ob najrazličnejših pohištvenih asociacijah. Omara se dvigne »osebno, prosim!« Trije priimki jo zmedejo. »Poklic?« »Poklicno sem tukaj.« »To počnete redno?« »Ne, samo poleti, pravzaprav danes prvič.« »Pridite, se bomo na postaji natančneje pogovorili!« Začnem prepričevati, da ne počnem nič nečednega, samo svoje delo opravljam.

Beseda prepričevanja ne pomaga. Za kriščevo milo voljo prosim naj poiščejo en izvod Mercatorja. Res ga najdejo. Pokažem kolofon: novinarica: Vesna Bleiweis. »Kaj pa tista dva priimka?« krogla na omari se skloni in me strmo gleda. »Ja,« jeclam, »eden je dekliški, drugi pa je plemiški naslov.« »Me imate za norca? Plemiški naslov? S tem smo pometli! Jasno?!« skozi zdrave zobe sika krogla. »Potem je pa partizansko ime!« Krogla se zdrzne, jaz še bolj, ko se v hipu zavem svoje neumnosti. »Dobro, samo drugič pazite, kako se obnašate. Videti ste prismuknjeni, na take moramo malo bolj pogledati.« »Trapa,« me prešine, ko mimo sosednje ograje korakam novim dogodivščinam naproti. Na dvorišču so v stroju stale Marice in Milice. Vse je bilo tako modro. Tudi večerno nebo.

Dolga je dolga, ta šišenska vas...

Zažeja me po kulturi. »Device sedmerih jezer« so kot nalašč za prosvetiteljske namene. Združeno s hladnim pivom ne bo škodilo ne meni ne jezernim rožam, made in Hongkong. Devic na platnu je bolj

Nepotešeno se odpravim dalje proti znamenitemu ljubljanskemu objektu. Tam so svoje čase žogobrcariji intenzivno preživljali »postne dneve«. Zdaj pa je vse drugače. Od daleč mamili mili glas pevca. Temu se ne moreš upreti.

Greš za milino. Mile strune električne kitare, sintetizator, orkester enega. Hrup pa tak kot prvomajska budnica. Ne bi bila naše gore cvet, če ne bi začela za šankom. Prijazno nudijo. Vse sorte. Klekovačo. Ker pa Slovan ne pije sam, se mi pridruži znanec, po naravi blag in miren človek. Sosedje se nekaj derejo in kvantajo z dvema damama, ki sedita skriti v kotu, kot v zakristiji. Nenadoma se na naju z znanecm zlije dež. Sladak dež, takoj okusim. Dami sta naporno usmerili curek. Sosedje se pa krohotajo. Ora, pomešana z žganjem mi curlja z las na vrat. Znanec pa, še predno ugotovi, kaj mu teče za vrat, naroči dva deci Radenske in adijo pričeska ene od nepravilno usmerjenih dam. Radenska tudi za pranje glave. Sledi znančeva zahteva za sklic samoupravne intervencijske skupine.

Dami se v hipu zresnita, pristopita, se opravičujeta in v isti sapi naročata za naju pijačo. Z znanecem se preseliva pod vedro julij-

ske nebo, na vrt. Vrt se polni, plešišče spominja na okupacijo v petih komadih, kolikor trajajo glasbeni vložki. Med množico gostov mrgoli sem in tja tudi natakarij. Doživim še eno potrditev slovanskih navad. Tudi noben Slovan ne lula sam. Posledice teh kolektivnih del in nalog so očitne. Kar prisrčna mlakica pred, in v kotičku, kamor se tudi cesar poda peš. Najboljša literatura pa je itak straniščna. Morda bi kazalo v obliki grafita napisati »Stopi bliže, nimaš tako dolgega kot si misliš«, ali pa kaj podobnega, vsekakor pa vzgojnega in dvojezičnega.

Oj preljubi Avguštin, Avguštin... vulgo Gustl

Rožnati, nebesno modri, pompejansko rdeči, sončno rumeni in kaj jaz vem kakšni golobnjaki na koncu gmanjne me zvabijo še pod eno staro kostanjevo krošnjo. Prelepo, da bi se vse končalo mirno. Gostilna. Tista čisto zaresna, stara, prastara, ljubljanska. Tukaj pa je vse kot mora biti. In je, če odšteješ nekaj steklenic, ki kot narodna pesem krožijo od ust do ust in končajo za plotom. Če odšteješ tistih nekaj pravih, sončnih, južnih kralatic, dodaš dva ali tri domorodske posebneže, ki so ostanki preteklih let, je oštarija čisto ta prava.

Kaj pa dekle tukaj delaš, rompompom

Ja. In kaj vraga me je gnalo, na to potepanje od Evrope do Gustelja? Nič. Firbec. Zdaj vsaj vem kolikšen prispevek dajo gostilne k ohranjanju folklorne. Tudi kakšna druga folklor bi bila lahko predmet obravnave poslovoječih udov tega društva. Pa o tem kdaj drugič. Na isti strani in na enak način. A la carte!

Srečanja s preteklostjo Slovencev

Alojz Lovrenko – MIP Ptuj

Ptujčani v Beli Krajini

Osnovna organizacija sindikatov MIP je v nedeljo, 3. 7. 1983 organizirala izlet v Belo Krajino. Izleta se je udeležilo veliko zaposlenih, tako da smo se odpeljali s Ptuja kar v petih avtobusih.

Prvi naš obisk je veljal Brestanici, nekdanjemu Reichenburgu, koder smo si ogledali muzej slovenskih izgnancev, pričo žalostne usode zavednih Slovencev, ki jih je okupator hotel iztrebiti. Ogledali smo si, kako so Nemci, Italijani, izseljevali naše ljudi, posebno inteligenco, ker se jim je zdela nevarna. Nameravali so iztrebiti 220 do 260.000 ljudi, vendar se jim to iz raznih okoliščin – svetovnih – ni posrečilo.

Zbirno taborišče je bilo tudi v Brestanici. Tam smo videli koncentracijsko taborišče, kakršna so imeli Nemci posejana po Evropi. Ni mogoče opisati, kaj vse so počeli v taboriščih. Človečanske pravice in dostojanstvo so bili do skrajnosti izničeni. Na Helsinški konferenci je bil sprejet zakon o človekovih pravicah.

Na vhodnih vratih taborišča je pisalo »Arbeit macht frei« (delo osvobaja) ali »Jedem das seine« (Vsakomur svoje).

Brestanico smo zapustili z grenkim občutkom, zakaj videli smo nekaj, kar ni v skladu s človeškimi odnosi med narodi. Res se bojimo, da se kaj takega ne bi ponovilo, saj vidimo, da se oboroževalna tekma nadaljuje.

Skozi Krško nas je vodila pot v Kostanjevico na Krki, kjer je največji kapucinski samostan v srednji Evropi. V njem sta galerija Božidarja Jakca in knjižnica velikih mojstrov. Tu so najstarejše knjige. Samostan je pravokotne oblike in ima 234 arkad. Slike v 6 sobah so grafike, pasteli in olja. Tu je že 8 let zapored Forma viva. Tu smo videli več stoletij stare in noveje slike, ki so prej skrite samevale in jih je zob časa že načel, zdaj pa so na ogled vsem ljubiteljem umetniških del, med njimi celo nekatere Van D'Eyckove.

Iz Kostanjevice smo se odpeljali proti Črnomlju. Ogledali smo si spomenik žrtvam, kjer so vklesane besede: »To zemljo, ki je v svoji krvi rodila ljudem teh sončnih mest in vasi, je zlahtna kri bogato namočila za setev, ki v svobodi dozori.« Besede povedo dovolj o trpljenju teh krajev, preden je bilo vojne konec. Odpeljali smo se dalje proti Žužemberku, Kočevju, Vinici in Kanižarici. Vinica, rojstni kraj Otona Zupančiča, velikega pesnika in prevajalca. Na plošči v Vinici piše: »O rodni dom, streha očetova, hiša ti. Oton Zupančič.« Konec naše poti je bila ravno Vinica. V avto kampu ob Kolpi smo imeli kosilo in se osvežili s pijačo. Malo smo pozabili na vsakdanje delo in skrbi in veselo zaplesali. Igral nam je ansambel Veseli krokarji iz Vinice.

Vinica je bila naseljena 2500 let pred našim štetjem. Na Žeželjskem hribu so živeli Iliri v Slemnah. Prvi vdor Turkov je doživela leta 1505. Vinica je postala v 18. stoletju utrdba. Grad zdaj razpada. Šola je bila ustanovljena leta 1822. V marčni revoluciji 1848 so se kmetje uprli grofu in cerkveni gospodi in jim požgali poslopja. 1818. jo je uničil požar. Oton Zupančič se je tam rodil 1878. leta.

Iz Vinice je v NOB padlo 138 ljudi. Leta 1943 so uspešno odbili napad Nemcev in ustašev.

Vračali smo se po hrvaški strani skozi Karlovac, Zagreb, Krapino, Dugo Reso – rojstni kraj Ive Lola Ribarja.

Na Ptuj smo se pripeljali ob 10. uri, zadovoljni z izletom. Videli smo znamenitosti Bele krajine, ki je tako tesno povezana s starejšo in novejšo zgodovino. Želimo si še več takih izletov, če bomo živi in zdravi.

slanje in pošten videz. Videz vara, iz te nularice ne bo kruha. Pozor! ni se dere »Hej tovariši, pod orožje vsi!« Elegan v belom, s trajno in pramenom plavih las, v nekoliko pevskih belih brzojebačkih belih doda »Slovenijo, od kud sirote tvoje?«

Primi bratec, primi bratec kupico... v bifeju pod stopniščem

Proletarsko revolucijo doživim iz nekaj metrov naprej. Poskušam uveljaviti svojo ekonomsko neovisnost in plačati sok. »Gospod, nis sm dubu plačo k je nč urena. Ja, ampak js še lohk. Kr Mimi prašte. Ona da čist pocen. U Kuzeju ma sobo, čist bliz je. Sej bo je še en sokec, pa enga takratkega, a ne de?« »Hudič je to. Na go po še enkrat reku, da nej več, pa oljš delam!« grozi z drugega konca šanka. »Takah plavih oči pa još sam video. Ko morje su.« To je

Tozd »Golovec« prenavlja

Mile Bitenc

V »proletarskem« predmestju
– oskrbovalno središče

Potrošniki so veseli vsake nove trgovine, veseli pa so tudi, če stara prodajalna z adaptacijo postane skorajda nova in če ima na prodajnih policah seveda več kot prej in še tisto, česar prej ni bilo. Da je temu res tako priča tole:

Tozd Golovec je ob koncu julija skorajda »čisto potih« odprl prenovljeno samopostrežbo na Proletarski 4 v Mostah. Tistega dneva dopoldne se je pred trgovino zbralo nekaj sto radovednežev, ki so vsi tudi pričakovali nekaj skupnega: da bo lepša in preglednejša trgovina imela tudi kavo, prašek, zobno pasto in mehčalec, pa lak za lase in še kaj »kritičnega«.

Niso se ušтели, saj je bilo vsega dovolj in če ne bi prvih nekaj ur pri vratih stal tudi mož postave, bi tisti najbolj neučakani trgovino zagotovo razdejali. Kljub hudi poletni pripeki nihče ni segel po osvežilnih pijačah, v pravem butiku delikates se je znašel le redko-kateri kupec. Vsem je bil cilj skupen: dobiti za vsako ceno kavo in prašek, pa čeprav »imamo pri nas vsega dovolj, ampak, saj veste, rezerva,« kot mi je dejal neki kupec, sicer doma iz Krškega.

Na vse to so računali kajpak trgovci in seveda tudi dobavitelji, saj so skupaj za založenost trgovine složno in dobro poskrbeli. V lepo urejeni samopostrežnici, ki ji je s svojimi »posegi« tudi aranžer dodal svoje, je bilo marsikaj ali vsega dovolj. Nova oprema je bolj funkcionalna, vse je pregledneje naloženo in izbira pestrejša kot prej. Povečana je delikatesa in ob obnovitvi smo našli preko 50 vrst salam, klobas, sirov. Klasično mesnico so ukinili (meso imajo sedaj predpakirano) in na ta način pridobili prostor za prodajo okusnih slaščic: tako se lahko širi tudi Konditorjeva ponudba.

Tudi tisto, kar je »za kulisami« je spremenjeno. Tu mislim na skladišča in druge pomožne prostore, ki so bolj izrabljeni, priročnejši in tudi primerno hlajeni.

Trgovina na Proletarski, ki je

Po triindvajsetih letih

Mile Bitenc

Prenova v bližini
središča Ljubljane

Prodajalna na Jeranovi, ki bo decembra »imela 23. rojstni dan«, je pred dobrim mesecem dni postala čisto drugačna. Temeljita prenova je povsem spremenila notranjost, razporeditev blaga in s tem se je seveda tudi povečala izbira.

Trgovina, ki je bila včasih klasična, delno samopostrežna, je nekaj manjših prenov v minulih letih že doživela. Tokrat pa so jo takorekoč »obrnili na glavo«, saj so spremenili tudi vhod, premestili delikateso in prodajo kruha in z adaptacijo tudi pridobili nekaj več prodajnega prostora.

Načrte za preureditev je napravila gradbena skupina pri Mercator-Rožniku; prav tako so predvideli tudi novo opremo – ne le za samopostrežbo, temveč tudi za so-sednjo klasično mesnico.

Ob otvoritvi se je zbralo toliko krajanov, ki so si vsaj ob odprtju obetali večjo izbiro. Niso bili разо-

kaki dve desetletji kljubovala času in nudila vsakdanje usluge tisočim kupcem, je tako naposled prenovljena. Po prenovi pa tudi močno kliče sosednji bife in trgovina s tehničnim blagom in pohištvo v prvem nadstropju. Načrti se pripravljajo in upam, da bom lahko kmalu napisal, da so malice v prenovljenem bifeju še okusnejše in da na novo urejenem tehničnem oddelku lahko dobiš celo barvni TV sprejemnik za dinarje.

Naj k temu zapisu dodam še nekaj misli, ki sem jih zapisal v pogovoru z direktorjem tozd Golovec, Andrejem Skrtom. Povedal je, da tako za tozd kot za Moščane Proletarska velja za nekakšen oskrbovalni center in adaptacija in razširitev je bila predvidena že v prejšnjem srednjeročnem obdobju. Žal tega zaradi nekaterih omejitev niso uspeli realizirati niti toliko, da bi zagotovili najnujnejše tehnične pogoje.

Gradbena grupa v M-Rožniku, pravzaprav tovarišica Zuličeva in

tovariš Škof sta z dobro pripravljenim planom preureditve in tudi s pravilnim zaporedjem del uspela doseči to, da je sedanja adaptacija vzela le dober mesec in pol časa. Razen adaptacije samopostrežbe so bile na novo napeljene vse instalacije, na novo so uredili strojnico, hladilno tehniko in seveda v prodajnem prostoru postavili novo opremo.

Prodajnega prostora žal niso mogli povečati, so pa samo prodajo uredili bolj smotno in predvsem povečali delikateso ter galanterijski oddelke; tako so hkrati ugodili željam kupcev.

Kaj pa stroški prenove? Ko bodo zbrani vsi računi, bo to nanese nekako 8 milijonov dinarjev; stroške bodo pokrili iz sredstev interne akumulacije.

Morda še nekaj številčnih podatkov: prodajni prostor je velik 245 m², skladišča v kleti 175 m², 132 m² odpade na ostale pomožne prostore.

V septembru bodo po besedah Andreja Skrta preuredili bife, istčasno pa nekako osvežili prodajni prostor v prvem nadstropju. Na račun zmanjšane izbire pohištva bodo ponudili več izbire svetil, bele tehnike, gospodinjskih aparatov in akustike.

M na novosadskem
sejmu

Nekoliko z zamudo – Mercatorjev oddelek na novosadskem sejmu letos poleti.

M-Emba je na sejmi v Novem Sadu pravzaprav orala ledino. Njen Benko je v Vojvodini zelo priljubljen. Foto Mile Bitenc

Nova samopostrežba

Stadion

Občinski praznik v Hrastniku so po svoje obeležili tudi naši sodelavci iz M-STP Hrastnik, ko so 30. junija odprli novo samopostrežnico v naselju Novi log. Okoliš, ki je že sedaj precej pozidan, v naslednjih letih pa je družbena in individualna gradnja stanovanj še predvidena, je tako dobil potrebno trgovino za preskrbo z najosnovnejšim blagom.

Celotna površina nove pridobitve znaša 700 m². S tem bo z osnovno preskrbo tega predela Hrastnika preskrbljeno in tudi dovolj možnosti bo za razširitev ponudbe. V samopostrežbi je poseben oddelek za delikateso, prodajo sadja in zelenjave, kruha, imajo pa tudi klasično mesnico.

STP Hrastnik je kupila prostore, dograjene do 3. faze, kasneje pa so deloma s krediti, deloma z lastnimi sredstvi in združenimi sredstvi ZOZD Mercator trgovino uredili za »poslovanje«. Predračunska vrednost investicije znaša 2 milijardi 600 milijonov dinarjev.

Mile Bitenc

Mile Bitenc

[illegible]

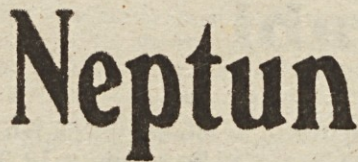
● *Martina Gruden*, M-Rožnik, TOZD Jelka, Ribnica

KUPON ZA POŠILJANJE KRIŽANKE

Izpolnjeni kupon priložite rešitvi križanke, na ovojnico pa obvezno pripišite – Nagradna križanka, sicer rešitve, čeprav bo pravilna, pri žrebanju ne bomo upoštevali.

Zato izpolnite kupon in ovojnico z rešitvijo z oznako »Nagradna križanka Agraria«, pošljite na naš naslov: Mercator, Studio za EP, 61000 LJUBLJANA, Breg 22, najpozneje do 15. 9. 1983.

Še veliko bi lahko povedali o tej Droginji prodajalni pri bežigradski tržnici. Neptun ji je ime in ponuja celo paleto izdelkov Droge. Če je še ne poznate, boste storili čisto prav, da jo obiščete. In mimogrede se boste lahko še okrepčali z »riboj« malico, popili kozarček dobrega vina ali čaja in kaj kupili tudi za seboj.

Kisle kumarice niso vse

Živilsko industrijo Eta iz Kamnika smo že predstavili v eni prejšnjih števil, vendar le toliko, kolikor smo pobrali iz elaborata o njeni združitvi v sozd Mercator. Kakšen pa je vsakdanji delovni in življenjski utrip v tem pretežno ženskem kolektivu, pa naj pove današnji zapis.

Za sogovornike smo si izbrali tri tovarišice: vodjo proizvodnje, **Anico Rak**, predsednico IO Osnovne organizacije sindikata, **Danico Zmrzlikar** in namestnico sekretarja OO ZK, **Marico Tajč**. Zakaj ravno te tri? Pogovor smo namreč začeli z združevanjem v sozd Mercator, kjer so morali tako strokovni delavci kot družbenopolitični delavci odigrati izredno aktivno vlogo, da so rezultati referenduma o združitvi tako pozitivni, kot je malo kje. Dejstvo je, da se je v sozd združila organizacija z 80-letno tradicijo in samostojnostjo. Ne gre skrivati, da članstvo v veliki asociaciji prinaša poleg prednosti tudi obveznosti, ki so največkrat predmet subjektivnih razlag in obravnav na različnih ravneh.

S takim vprašanjem se je naš pogovor tudi začel. Besedo je povzela Anica Rak.

»Že dalj časa smo vedeli, da sami, majhni, slabo tehnično opremljeni, z nekoliko zastarelo tehnologijo proizvodnje, ne bomo kos zaostrenim gospodarskim razmeram. Zato vprašanje o odločitvi glede združevanja v veliko asociacijo združenega dela ni bilo več aktualno, aktualna je bila le odločitev kam. Ta odločitev pa je terjala skrbno analizo tako našega lastnega položaja kot položaja organizacije, pri kateri bi vložili pobudo za združevanje. Med vsemi partnerji, ki smo jih obravnavali, je bil Mercator za nas najbolj sprejemljiv. Predvsem zaradi razvejane maloprodajne mreže, dosedanjega dobrega sodelovanja, organizirane kmetijske proizvodnje in ne nazadnje zaradi možnosti, ki jih Mercator s svojim sistemom združevanja investicijskega kapitala daje za razvoj posameznih dejavnosti. To so bile bistvene točke, na katere se je opirala naša odločitev o izbiri partnerja. Poleg tega pa velja omeniti tudi dejstvo, da je bila naša pobuda v sozdu dobro sprejeta in tudi mi ocenjeni kot solidni.

Sodba sodišča združenega dela

Poročali smo že, da se Mercator preko svoje organizacije M-Mednarodna trgovina vključuje v odkup in izvoz divjačine. Tudi o spornosti koriščenja hladilniških kapacitet, ki so na voljo v M-Velepreskrbinem tozdu Hladilnica smo poročali (»Odgovornost za poslovno moralo«). Iz dogodkov se je izcimila tožba na dveh stopnjah, pa tudi dve sodbi. Sodbi sta identični. Sodišče združenega dela je tako na prvi kot drugi stopnji ugotovilo ničnost pogodbe oziroma spornega člana pogodbe in samoupravnega sporazuma, ki je zagotavljal ekskluzivnost pravice do koriščenja hladilniških kapacitet v tozdu Hladilnica Agrotehniki Grudi. Z odpravo spornih členov navedenih dveh pravnih aktov je verjetno rešen tudi spor med dvema članicama sozda in zagotovljeno koriščenje hladilniških kapacitet, ki po mnenju pristojnega upravnega organa zadoščajo za hlajenje vse v SR Sloveniji in izven nje odkupljene divjačine. Ostane pa odprto vprašanje racionalne delitve in organizacije dela med izvozniki. V to pa se sodišče ni spuščalo. In prav je da se tudi mi ne.

den in dober poslovni partner, ki bo lahko dopolnil reprodukcijsko verigo.

»Kakšna pa so bila konkretna vprašanja v zvezi z obveznostmi?»

»Več jih je bilo. Strnemo pa jih lahko v naslednje: vprašanje obveznosti iz naslova članstva v M-Interni banki, odnos med Delovno

leti nazaj) pa je aktivnost žena mnogo večja. K temu pripomore predvsem to, da imamo zaposlenega smučarskega učitelja in pa možnost koriščenja dopusta po urah v izven sezonskem času. Sezona traja nekje od konca maja pa do konca septembra, srede oktobra. Nemalokrat se pozimi zgodi, da se delavke (vedno več jih je) sredi dopoldneva, ko opravijo tisto, kar je potrebno, odpeljejo na smučarjijo ali pa odidejo domov. »Malce nenavadno koriščenje dopusta,« pripomnimo. »Za nas je najbolj sprejemljiva rešitev,« odgovori Anica Rak. »Izven sezone težko organiziramo delo tako, da

Manj znani Etini izdelki

skupnostjo in Eto, oziroma vprašanje storitev Delovne skupnosti sozda glede na nespremenjeno organiziranost same Ete, združevanje sredstev za investicije, uveljavljanje in uresničevanje planskih obveznosti in samoupravnih pravic in obveznosti v sozdu,« je odgovorila Marica Tajč, ki je po poklicu sicer pravica. »Odgovori na vsa vprašanja so terjali skrbno pripravo tako strokovnih delavcev kot vodstev družbenopolitičnih organizacij. Ker pa smo si bili povsem enotni predvsem v odločitvi, da lahko le v velikem sistemu zagotovimo nadaljnji razvoj in boljše pogoje, ni bilo težko najti tudi odgovorov na povsem konkretna vprašanja. Kako so se v Eti pripravili na združitev, kaže tudi zapis v njihovem internem »Obveščevalcu«. Na podlagi tako skrbne strokovno in politično podprte priprave je izid referenduma o združitvi živilske industrije Eta v SOZD Mercator res normalna posledica.

Usklajeno delovanje vseh odgovornih za utrip življenja v M-Eti se odraža tudi v tistem delu, ki mu običajno pravimo »sindikalno delo.« O tem je spregovorila predsednica IO osnovne organizacije sindikata, Danica Zmrzlikar. »V okviru sindikata delujejo komisije. Več jih je: za družbeni standard, šport, kulturo, inovacije. Najbolj delovna je komisija za družbeni standard, kar je tudi razumljivo. Urejanje zadev s stanovanjskega področja, področja organiziranja letovanja, zdravstvene varstva in drugih oblik, so tekoče naloge komisije. Lahko se pohvalimo, da v sezoni, čeprav imamo omejeno število dni koriščenja dopustov v tem času, lahko zagotovimo teden dni počitnic za 64 družin. Obstoječim šestim prikolicam bomo letos dodali še sedmo, tako bomo podaljšali čas bivanja na 10 dni. Organizirana športna vadba v začetku ni naletela na širši odmev. Tudi to je razumljivo, da pretežno ženski kolektiv prinaša povsem ženske probleme izkoriščanja prostega časa, obstaja pa tudi problem z vožnjami, saj večina delavk živi v okoliških krajih. Odkar pa smo uvedli smučarjijo (2

bi delavce zaposlili poln delovni čas. V sezoni pa morajo delavci dati vse od sebe, da lahko vse surovine sproti pospravimo. Že dejstvo, da imajo delavci zaradi narave dela v sezoni pravico koristiti le 12 dni dopusta, govori v prid tej odločitvi.

»Odmev na ogled kulturnih prireditev je zaradi problema z vožnjami slab. Organiziramo ogled gledaliških predstav tako v Kamniku kot v ljubljanskem Cankarjevem domu,« je o kulturni dejavnosti povedala predsednica sindikata.

Anica Rak pa je razložila, kako je z njihovimi inovacijami. Je predsednica komisije za inovacije in kot vodji proizvodnje ji ni vseeno ali predlogi za tehnične izboljšave in inovacije beležijo samo v glavah in predalih ali pa res zaživijo. »O pravih inovacijah bi težko govorili, lahko pa govorimo o koristnih predlogih in tehničnih izboljšavah, ki nastajajo na podlagi poznavanja določene tehnične opreme. Rezultati tega poznavanja pa so vidni, saj smo sami izdelali kar nekaj naprav, od pasterezatorja do polnilne linije. Vsaki od naprav smo dodali nekaj svojih zamisli in idej in danes te, sicer na pogled okorne naprave brezhibno delujejo. In kar je najpomembnejše, prihranili smo precej dragocenih deviz. Prihranili smo devize za uvoz opreme, pa tudi za nadomestne dele.«

»Kaj pa nagrajevanje tega dela?« zavrtamo v sogovornico.

»To je problem, ki ga pravzaprav še nismo čisto dorekli. Pravilnik o nagrajevanju inventivnega dela sicer imamo, vendar pa so vprašanja količine in kvalitete prispevka posameznega inovatorja, če jim tako rečemo, tako kočljiva, da ga je težko pravično in pravilno ovrednotiti. Pri nas je koristen predlog, tehnična izboljšava ali pa izdelava neke že znane opreme, skoraj vedno rezultat kolektivnega dela. Zato se tudi team, ki nekaj ustvari, redko poteguje za denarno nagrado, kompenzira pa z drugo obliko, predvsem kot strokovno ekskurzijo z ogledom za našo proizvodnjo zanimivih tehnolo-

ških in tehničnih dosežkov. Ogle-di tega pa rodijo nove ideje, ki jih spet koristno uporabimo.«

Ogled prostorov, kjer se odvija proizvodnja, potrjuje ugotovitev predsednice inovacijske komisije. Na pogled okorne naprave, vendar pa izdelane na podlagi lastne pameti in prihranjena marsikatera deviza sta dokaz, da tudi v majhnem kolektivu, kjer lastna pamet nekaj velja, lahko uspešno živi ideja »znanost za proizvodnjo«.

Prav ogled delovnih prostorov, kjer sta vlaga in razjedajoč vonj po kisu prevladujoča, nas napelje na vprašanje o zdravstvenem varstvu. »Enolično, ponavljajoče se gibanje telesa ter vlaga in kis, ki v času paprike, kumaric, pese in še druge zelenjave ogrožata zdravje, kasneje, izven sezone pa gorčična in druga semena, ki dvigajo prah, terjata tudi organizirano zdravstveno varstvo. Vsako leto pošljemo na okrevanje 14 delavk za 20 dni. Same zdravstvene storitve pa imamo zagotovljene v kamniškem zdravstvenem domu. Ugotavljam pa, da sporazumevanje v

zdravstvu na podlagi svobodne menjave dela »ne klapa«. To vse bolj postaja igrice »daj«, vse manj pa tudi »dam«. Tega, kar smo pričakovali, od sodelovanja zdravstvene službe pri izvajanju preventivnih zdravstvenih pregledov, socialnih anemnezah in drugih zadevah, ki bi jih morali skupno urejati zdravstvena služba in delovna organizacija, nismo dobili. Pa če hočete tudi s sumljivimi »bolniškimi« smo si marsikdaj navzkriž,« je pribila Marica Tajč.

Vtis, ki smo ga odnesli iz Mercatorjeve Ete? Pesti jih mnogo težav – od kreditov do deviz za reprovizije, od praznih do polnih kozarcev kisle kumarice. Vedo pa, da kisle kumarice niso vse. Vedo, da morajo naprej, da ne smejo zaostati in da so dolžni zagotoviti razvoj in delo za nekaj sto rok. »Pri uresničevanju sporazuma o združitvi Ete v SOZD Mercator ne bom pustila niti za ped, saj sem v veliki meri sama odgovorna za njegovo sklenitev,« je ob koncu našega razgovora dejala Anica Rak. Kazalo bi ji verjeti.

Kaj, kdo, kdaj, komu, zakaj?

so temeljna vprašanja, ki si jih v tajništvu organov samoupravljanja SOZD Mercator redno zastavljamo. Na vprašanja kaj, kdo in kdaj vedno najdemo odgovor. Nerešljiv pa postane odgovor komu in zakaj. Kajti vse prevečkrat se nam zgodi, da moramo s posebnimi urgencami zahtevati odgovore, ki naj bi prišli v skladu s sklepi pristojnih organov nazaj v pristojno službo Delovne skupnosti SOZD. O vse preveč samoupravnih aktih in drugih zadevah, kjer je potrebno soglasje članic sozda (ne samo preko delegatskega sistema) moramo stališča tozdog in delovnih organizacij dobesedno izprosjačiti – da o rokih, ki so določeni bodisi za predhodne obravnave, bodisi za sklepanje ali oblikovanje stališč, sploh ne govorimo. Kje obležijo in se ustavijo povratne informacije? Roki so včasih prekoračeni tudi za 2 meseca, sprejeta stališča pa diametralno nasprotna tistim, ki jih je sprejel pristojni samoupravni organ. Konkretno: samoupravni sporazum o trajnem poslovnem sodelovanju in združevanju dela in sredstev za skupno poslovanje med organizacijami na debelo in organizacijami na drobno v sestavu SOZD Mercator se je rojeval celo leto. Ko je delavski svet SOZD oblikoval predlog, je bil ta soglasno sprejet. Danes, 2 meseca po izteku roka, pa ugotavljamo, da razen redkih izjem organizacije o predlogu niso rekle »ne bev ne mev«, ali pa nas niso obvestile. Vse gradivo je bilo dostavljeno direktorjem organizacij, ki jih sporazum zadeva. Prosimo tiste, ki so zadevo odložili v počitniške predale (rok za odgovor je potekel 30. 6. 1983), da po njih pobrsakajo, zadevo pa poženejo v tek; tiste pa, ki so zadevo sicer pognali v tek, a nas niso obvestili, kako so se odločili, da pogledajo, kje se je ustavila.

Vesna Bleiweis

Razstava plemenske živine

Ob praznovanju praznika občine Logatec, ki bo 11. septembra 1983 bo M-KZ Logatec priredila razstavo plemenske živine, ki jo redijo njeni člani. Poleg njih bosta na razstavi sodelovali še Biotehnična fakulteta in M-KZ Sora iz Žirov. Razstava bo od 10. do 13. ure v Hoterdščici. Pokrovitelj razstave je SOZD Mercator.

KORŠ vabi

Udeležite se enodnevnega izleta na Nanos, ki bo v soboto, 10. 9. 1983.

Avtobus nas bo čakal v Ljubljani, v soboto, 10. 9. 1983 na Aškerčevi 3, od koder nas bo odpeljal ob 6.30 uri do Razdrtega. Od tu bomo odšli na vrh primorskega očaka, kjer nam bodo za 100 dinarjev postregli z enolončnico. Iz Razdrtega pa se bomo vračali proti večeru med 19. in 20. uro, o čemer se bomo še dogovorili na kraju samem.

Cena izleta (za tiste, ki se bodo odpeljali z avtobusom iz Ljubljane), je približno 400 dinarjev. V ceno je všteta tudi enolončnica. Prijave (z denarjem vred) zbira, kot vedno, Sonja Bastar do 5. 9. 1983.

Vsi, ki se ne bodo prijavili za prevoz z avtobusom iz Ljubljane, morajo za prevoz poskrbeti sami.

Na Nanosu se dobimo!

Glasilo delavcev in združenih kmetov SOZD Mercator, n. sub. o., Ljubljana, Aškerčeva 3, Izdaja Center za obveščanje SOZD

Uredništvo: Aškerčeva 3, Ljubljana

Ureja uredniški odbor: Kristina Antolič, Jože Černoša, Sonja Dolinšek, Sergej Patermost, Anton Kočever, Nada Rihar in Mirko Vaupotič

Odgovorni urednik Jaro Novak (telefon: 221-044)

Novinarka Vesna Bleiweis (telefon 221-010)

Tajnica redakcije Katja Jesenovec (telefon: 221-010)

Tehnični urednik Dušan Lajovic

Oblikovna zasnova Jaro Novak

Tisk ČGP Delo

Oproščeno temeljnega davka od prometa proizvodov

Izhaja zadnji petek v mesecu

Glasilo prejemajo delavci, kmetje, učenci v gospodarstvu in upokojenci SOZD Mercator

Naklada: 12.000 izvodov